

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА БІБЛІОТЕКА

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

/ моніторинг інформаційного поля /

№ 8 серпень 2026

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Центр досліджень соціальних комунікацій
Національна юридична бібліотека
Заснований у 2026 році
Видається раз на місяць
Головний редактор Ю. Половинчак
Редакційна колегія: С. Закірова, Ю. Половинчак, Н. Іванова
Адреса редакції: НБУВ, Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
/ моніторинг інформаційного поля /

Інформаційний бюлетень

№ 8 серпень 2026

Укладачі: *О. Пестрецова, М. Бірюков, Д. Іванов*

Відповідальна за випуск: *С. Закірова*

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського,
Центр досліджень соціальних комунікацій,
Національна юридична бібліотека, 2026

КИЇВ 2026

ЗМІСТ

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

Контроль доброчесності суддів: аналіз законодавчих змін	4
--	---

РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Урядова програма має європейський вектор реформи публічного управління, однак потребує чіткого політичного лідерства й координації виконання.	7
---	---

СУДОУСТРІЙ

ТА ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

Європейський Союз змінює логіку фінансування України на основі прогресу євроінтеграційних реформ.....	8
Відкладання закону про правничу освіту гальмує системне оновлення підготовки юристів і виконання євроінтеграційних зобов'язань у сфері верховенства права.....	11
Рішення профільного комітету не просувати п'ять євроінтеграційних законопроектів може ускладнити виконання антикорупційних і правоохоронних реформ.	13
Реакція Єврокомісії на блокування реформ підкреслює зв'язок між верховенством права, антикорупційними змінами та подальшим фінансуванням України.	15
Україна очікує на відкриття нових перемовних кластерів щодо вступу до ЄС, а також продовжує роботу над євроінтеграційними законопроектами.	16
Антикорупційна стратегія на 2026–2030 роки є ключовим інструментом виконання євроінтеграційних зобов'язань України у сфері верховенства права та доступу до фінансування ЄС.....	17

ФУНКЦІОНУВАННЯ

ДЕМОКРАТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ

Чому обмеження на формування громадських рад під час воєнного стану потребують перегляду та як це пов'язано з євроінтеграцією України.	18
--	----

ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

Аграрний сектор

Нові правила ЄС щодо імпорту продукції тваринного походження вимагають від українських експортерів посилення простежуваності, контролю походження та адаптації виробничих процедур.	20
Євроінтеграція агросектору потребує переходу до продукції з вищою доданою вартістю, інституційної підготовки о Спільної аграрної політики ЄС і підтримки бізнесу. ..	22
Розробка процедур для майбутньої Виплатної агенції наближає українську систему підтримки аграріїв до стандартів адміністрування державної та європейської допомоги.	23
Відповідність вимогам EUDR стає для українських експортерів сої важливою умовою збереження позицій на німецькому ринку та в ланцюгах постачання ЄС.	24
Аналіз нового Закону України «Про державне регулювання органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» за стандартами ЄС.....	25

Фінанси

Звітність зі сталого розвитку наближає українські правила розкриття корпоративної інформації до стандартів ЄС і створює нові вимоги для великого бізнесу.....	29
вроінтеграція України залежить не лише від законів, а й від ефективного корпоративного управління та незалежності наглядових рад.	30
Україна узгоджує новий Митний кодекс із правом ЄС, залишаючи дискусійними повноваження митниці у сфері досудового розслідування.....	32
Приєднання України до SEPA потребує посилення захисту викривачів у сфері фінансового моніторингу та приведення антилегалізаційного законодавства до вимог ЄС.	34

Податки та митниця

Цифрова модернізація митниці до 2030 року забезпечить сумісність українських митних сервісів із системами ЄС і спростить процедури для бізнесу та громадян. 35

Проект нового Митного кодексу закладає перехід України на митні правила ЄС, цифровізацію процедур і нові механізми взаємодії бізнесу з митницею. 37

Експерти ЦППР застерігають стосовно надання митниці слідчих повноважень, що суперечить логіці реформ правопорядку та може послабити інституційну роль БЕБ.. 38

Парламентський комітет пропонує переглянути спірні норми нового Митного кодексу щодо слідчих повноважень митниці та процедури призначення її керівництва.... 39

ЗЕЛЕНА СТРАТЕГІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ

Транспорт та логістика

План дій Уряду визначає інфраструктурні пріоритети на 2026–2027 роки: системну відбудову, безпечну логістику, модернізацію транспорту та інтеграцію до ЄС..... 41

Екологічні норми

Критика законопроекту про мисливське господарство зосереджена на ризиках для біорізноманіття, наукового контролю та виконання Україною природоохоронних зобов'язань ЄС. 43

ПОЛІТИЧНИЙ РІВЕНЬ УПРАВЛІННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЄЮ

Українським громадам варто активніше використовувати механізми Комітету регіонів ЄС і постійну присутність у Брюсселі як інструмент видимості, партнерств та участі у відбудові..... 44

Фокус-групи з громадами виявили потребу в практичних інструментах, обміні досвідом і адаптації практик ЄС до умов місцевого самоврядування в Україні..... 48

ЗАРУБІЖНІ ЗМІ ПРО ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

FT: В ЄС назвали головну причину затримки вступу України..... 49

НАУКОВИЙ ПОГЛЯД

Анотований бібліографічний список наукових статей, присвячених проблемам судочинства і правосуддя в контексті євроінтеграції (2025 р.)..... 50

Контроль доброчесності суддів: аналіз законодавчих змін

Матеріал на сайті «*Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ*»

Автор: О. Симоненко, старший науковий співробітник, канд. політ. наук, НЮБ НБУВ

24 червня 2026 р. Президент України В. Зеленський підписав Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Закону України "Про Вищу раду правосуддя" щодо удосконалення декларацій доброчесності судді та родинних зв'язків судді» № 4905-IX від 09.06.2026¹ (проект № 13165-2). Ухвалення цього документа стало черговим етапом судової реформи.

Упровадження оновлених норм імплементує рекомендації щодо посилення антикорупційного контролю в судовій системі. Це є однією з безпосередніх вимог для виконання критеріїв переговорної рамки, необхідної для подальшого поступу України на шляху до вступу в ЄС.

У пояснювальній записці говориться, що законопроект № 13165-2 розроблений із метою посилення підзвітності та доброчесності суддів шляхом оптимізації форми декларування доброчесності та родинних зв'язків судді, а також удосконалення процедури перевірки декларування суддями своєї доброчесності відповідно до рекомендацій Європейської Комісії та міжнародних зобов'язань².

Закон запроваджує низку суттєвих новацій. Серед них виділимо найважливіші.

Документом передбачено, що дві окремі декларації доброчесності та родинних зв'язків, тепер об'єднано в єдиний документ, який судді подаватимуть щороку до 1 травня через офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС)³.

Новацією прийнятого документу є суттєве розширення кола осіб, чий професійний статус підлягає обов'язковому декларуванню.

Зокрема, абзаци другий та третій частини першої статті 61 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (у редакції законопроекту № 13165-2)⁴ визначають, що відтепер перелік охоплює не лише подружжя та близьких родичів, а й осіб, які спільно проживають із суддею та пов'язані спільним побутом (зокрема у цивільному шлюбі), а також родичів з боку чоловіка або дружини.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 61, у документі необхідно розкривати відомості про всіх зазначених осіб, якщо вони обіймають або протягом останніх п'яти років обіймали посади у судовій системі, правоохоронних органах, політиці чи державному управлінні. Це стосується, зокрема, суддів, прокурорів, адвокатів, членів і працівників ВРП, ВККС та Конституційного Суду, співробітників органів правопорядку, народних депутатів, урядовців, а також посадовців Офісу Президента, НАЗК, НАБУ та інших державних інституцій.

*Матеріали рубрики підготовлено фахівцями Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

¹ Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Закону України "Про Вищу раду правосуддя" щодо удосконалення декларацій доброчесності судді та родинних зв'язків судді» 4905-IX від 09.06.2026. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4905-20#Text>

² Про надання консультативного висновку щодо законопроекту № 13165-2. ВРП. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/56191>

³ Рада ухвалила закон про нові правила декларацій доброчесності суддів. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4132058-rada-uhvalila-zakon-pro-novi-pravila-deklaracij-dobrocesnosti-suddiv.html>

⁴ Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Закону України "Про Вищу раду правосуддя" щодо удосконалення декларацій доброчесності судді та родинних зв'язків судді» 4905-IX від 09.06.2026. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4905-20#Text>

Також важливо звернути увагу на порядок подання та зміст Декларації доброчесності та родинних зв'язків судді, які також детально закріплені статтею 61 прийнятого Закону. Зокрема, пункт 3 частини другої статті 61 зобов'язує суддю публічно засвідчити свою професійну та особисту етичність. У цій частині декларант підтверджує або спростовує факти щодо невчинення корупційних правопорушень протягом року, дотримання Кодексу суддівської етики, обов'язкового використання української мови під час здійснення правосуддя, а також відсутності підстав для притягнення до дисциплінарної відповідальності чи дій, спрямованих на набуття іноземного громадянства.

Водночас пункт 4 частини другої статті 61 висуває принципові безпекові та патріотичні вимоги: суддя має підтвердити факт відсутності співпраці з державою-агресором, її окупаційними адміністраціями чи збройними формуваннями починаючи з 20 лютого 2014 року, а також декларує беззастережне визнання суверенітету та територіальної цілісності України в її міжнародно визнаних кордонах.

Окрему увагу варто приділити регламентованій процедурі перевірки, яку здійснює Вища кваліфікаційна комісія суддів відповідно до частин третьої, четвертої та п'ятої вищезгаданої статті 61 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (у редакції законопроекту № 13165-2)⁵.

Зокрема, абзаци перший та другий частини четвертої статті 61 закріплюють важливий запобіжник від безпідставних звинувачень: приводом для інспектування може слугувати сигналізування від будь-якого заявника про неподання, несвоєчасне подання або виявлені фальсифікації у документах, проте анонімні звернення чи повідомлення з неідентифікованих джерел Комісія принципово залишатиме без розгляду.

Водночас абзаци третій та четвертий частини п'ятої статті 61 регулюють часові межі процесу: хоча самі декларації суддів є відкритими й публікуються на вебпорталі ВККС, процедура перевірки обмежена суворим піврічним строком. Якщо ж упродовж шести місяців ВККС не ухвалює остаточного рішення, інформація про можливі порушення автоматично вважається спростованою, що на практиці створило ризик формування своєрідного механізму уникнення відповідальності.

Між іншим, неподання, несвоєчасне подання або внесення завідомо неправдивих чи неповних відомостей може стати підставою для дисциплінарної відповідальності. Результати перевірки вносяться до суддівського дос'є та враховуються під час конкурсів та оцінювання.

В законі також прописані нові правила для кандидатів на посаду судді. Наприклад, вони повинні подавати подібну декларацію доброчесності та родинних зв'язків. До речі, для кандидатів перевірятимуться обставини не за один рік, як для чинних суддів, а за п'ятирічний період. Окремо закон уточнює питання оплати праці суддів. Ним встановлено, що базовий посадовий оклад судді має визначатися виключно на основі прожиткового мінімуму для працездатних осіб, який встановлюється законом про державний бюджет для відповідної соціально-демографічної групи населення⁶.

В свою чергу, експертне середовище, аналізуючи даний законопроект, піддало його нищівній критиці.

Зокрема, як зазначає аналітик Фондації DEJURE Антон Зелінський у своїй колонці на «Українській правді», ухвалені зміни не посилюють, а навпаки — послаблюють контроль за доброчесністю суддів. Наприклад, згідно з пунктом 3 частини другої статті 61, закон звузив

⁵ Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Закону України "Про Вищу раду правосуддя" щодо удосконалення декларацій доброчесності судді та родинних зв'язків судді» 4905-IX від 09.06.2026. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4905-20#Text>

⁶ Рада ухвалила закон про нові правила декларацій доброчесності суддів. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4132058-rada-uhvalila-zakon-pro-novi-pravila-deklaracij-dobrocesnosti-suddiv.html>

часовий проміжок перевірки фактів доброчесності до останнього року перед поданням декларації. Це означає, що якщо суддя уперше подає документ у 2026 році, будь-які його візити до країни-агресора, вчинені до цього року, просто випадають з поля зору та залишаються поза належною оцінкою⁷.

Зокрема, під час доопрацювання закону з його тексту повністю вилучили норми, які передбачали залучення міжнародних експертів до процесу перевірки та оцінювання доброчесності суддів Верховного Суду. Це фактично усунуло незалежний зовнішній контроль і повністю зосередило всі важелі перевірки декларацій виключно всередині національної системи, а саме у повноваженнях Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Також, із закону було вилучено й інші змістовні питання про:

- відповідність рівня життя офіційним доходам;
- повноту і достовірність майнових декларацій;
- люстраційні обмеження;
- випадки конфлікту інтересів;
- ухвалення рішень щодо учасників Майдану;
- втручання в правосуддя⁸.

Як зазначають у матеріалі «Дзеркала тижня» А. Зелінський та К. Гасимова (Фундація DEJURE), цей закон лише імітує реформу та не принесе реальних зрушень⁹.

Разом з тим, Вища рада правосуддя у своєму консультативному висновку не висловила категоричних заперечень щодо законопроекту, вказавши лише на потребу визначення процедур і строків перевірки. Ухваленим документом ці застереження було враховано: закріплено чіткі строки подання декларацій та ухвалення ВККС рішень за скаргами. Крім того, законом встановлено чітке функціональне розмежування, за яким оцінку доброчесності та родинних зв'язків покладено на ВККС, тоді як перевірка майнового стану та статків залишилася виключно в компетенції НАЗК.

Отже, підписання закону №13165-2 є черговим кроком у довготривалій судовій реформі. В той же час спостерігаються неоднозначні результати у вдосконаленні системи декларування суддів. З одного боку, документ запроваджує важливі процесуальні покращення: об'єднує декларації в єдину форму, розширює коло декларантів на близьких і цивільних партнерів, врегульовує строки розгляду скарг та чітко розмежовує компетенцію між ВККС та НАЗК. З іншого боку, звуження періоду перевірки етичних норм до одного року, відмова від залучення міжнародних експертів до оцінювання суддів Верховного Суду та ризик «автоматичної амністії» у разі затягування перевірок ВККС викликають обґрунтовані застереження експертів щодо здатності закону забезпечити глибоку очистку судової гілки влади. Таким чином, реальний успіх цієї реформи залежатиме від того, чи зможуть ВККС та НАЗК ефективно використати надані їм повноваження для безкомпромісного контролю доброчесності на практиці.

⁷ Зелінський А. Декларації без доброчесності, або Рятівний жилет для нечесних суддів. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2026/06/08/8038326/>

⁸ Попри критику з боку експертів Зеленський підписав закон про декларування доброчесності суддів. ZN.UA. URL: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/popri-kritiku-z-boku-ekspertiv-zelenskij-pidpisav-zakon-pro-deklaruvannja-dobrochesnosti-suddiv.html>

⁹ Попри критику з боку експертів Зеленський підписав закон про декларування доброчесності суддів. ZN.UA. URL: <https://zn.ua/ukr/POLITICS/popri-kritiku-z-boku-ekspertiv-zelenskij-pidpisav-zakon-pro-deklaruvannja-dobrochesnosti-suddiv.html>

РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Урядова програма має європейський вектор реформи публічного управління, однак потребує чіткого політичного лідерства й координації виконання.

Матеріал на сайті ГО «Центр політико-правових реформ»

Проект Програми діяльності Уряду внесено до Парламенту

Новосформованим Урядом С. Корецького до Парламенту для схвалення подано проект постанови Верховної Ради України «Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України» (реєстр. № 15521 від 17.08.2026) <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/70520>.

Такий крок Уряду визначений законом та передбачає подання Програми у строк до одного місяця з дня формування нового Кабміну (16.07.2026). Представлення Програми здійснює Прем'єр, а схвалення вимагає більшості від конституційного складу Верховної Ради.

Документ у фінальній частині містить розділ під назвою «НАСКРІЗНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ» (стор. 74-76).

Оцінка ЦППР

Експерти ЦППР у цілому схвально відзначають появу у Програмі окремої цілі щодо побудови в Україні сучасної європейської системи публічного управління, а також операційних цілей:

1. Професійна, стабільна та приваблива державна служба із прозорим доступом (відновлення конкурсів, залучення ветеранів війни до публічної служби, функціонування Порталу Дія у частині публікації вакансій, удосконалення підходів до формування та регулювання оплати праці).

2. Ефективна, цифровізована, адаптивна та сервісно орієнтована система державного управління (забезпечити виконання Дорожньої карти з питань реформи державного управління, впровадити єдину ІТ-систему моніторингу виконання урядових завдань, провести функціональне обстеження ЦОВВ та за його результатами оптимізувати їх функції, структуру, чисельність).

При цьому у версії, що надсилалась Мінекономіки як головним розробником 17.08.2026, питання державного управління були визначені «ПІД БЕЗПОСЕРЕДНІМ КОНТРОЛЕМ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА УКРАЇНИ», але з невідомих причин така редакція не міститься у зареєстрованому документі при його надходженні до Парламенту.

З огляду на це варто зазначити, що лідерство Прем'єра у питаннях належного врядування в Україні могло б означати пріоритетність цієї реформи для Уряду та додати значного прогресу.

При цьому наразі маємо деяку неоднозначність з огляду на низку актів Кабінету Міністрів, що є чинними. Так, Стратегія реформування державного управління України на 2026 – 2030 роки, схвалена Урядом Ю. Свириденко у червні 2026 року, визначила Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України як політичного лідера реформи державного управління.

Водночас прийняті новим складом Уряду постанови від 29 липня 2026 р. № 984 «Про визначення питань, що належать до компетенції Першого віце-прем'єр-міністра України та віце-прем'єр-міністрів України» та № 985 «Про утворення урядових комітетів та затвердження їх посадового складу» не містять відповідального за цю реформу.

Хоча реалізація цілей Програми визначається на рік (2026-2027), юридична і фактична визначеність із лідером реформи належного врядування в новому складі Уряду є вкрай важливою для вирішення чимраніше й надолуження з виконанням національних планів і зобов'язань в сфері євроінтеграції. (<https://pravo.org.ua/analytical-materials/shhotyzhnevyyj-analiz-18-24-serpnya-2026-roku/>). – 2026. – 26.08).

СУДОУСТРІЙ ТА ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ

Європейський Союз змінює логіку фінансування України на основі прогресу євроінтеграційних реформ.

Матеріал на сайті «Укrynформ»

Автор: Діана Горбачук.

ЄС змінює правила для України: від чого залежатимуть 8,3 мільярда євро

Європейська фінансова підтримка України поступово переходить у нову фазу. Якщо на початку повномасштабної війни головним завданням європейських програм було забезпечити макрофінансову стабільність держави, то тепер дедалі більшу роль відіграє питання, як за допомогою грошей прискорити структурні зміни в Україні.

Саме в цьому контексті варто розглядати оновлення Ukraine Facility та «Плану України» (Ukraine Plan). Ідеться не лише про додаткове фінансування на 2026 рік, а й про зміну механізму, за яким Україна отримує частину європейських коштів. Нова конструкція робить систему гнучкішою у випадках часткового виконання реформ, водночас жорсткіше прив'язує фінансування до змін, безпосередньо пов'язаних з європейською інтеграцією.

Для Києва це означає менший ризик втрати фінансування через окремі невиконані пункти, але й менше можливостей обмежитися формальним виконанням реформ. ЄС дедалі більше оцінюватиме не лише факт ухвалення необхідних рішень, а й те, наскільки вони змінюють роботу державних інституцій.

Від «гроші в обмін на реформи» до «гроші за рух до ЄС»

Ukraine Facility від самого початку була побудована за принципом: Україна отримує кошти, якщо виконує погоджені з ЄС реформи та індикатори. Такий підхід дав змогу пов'язати фінансову підтримку з модернізацією держави, а не лише з покриттям бюджетного дефіциту.

Однак у цієї системи є слабе місце. Формальний індикатор не завжди здатний відобразити складність реформи, особливо коли її виконання залежить від кількох незалежних інституцій. У випадку України до цього додаються війна, кадровий дефіцит і необхідність одночасно виконувати велику кількість внутрішніх та міжнародних зобов'язань.

Тому перехід до часткового врахування виконання індикаторів має значення далеко за межами конкретних виплат. ЄС фактично визнає, що реформа не завжди вкладається у схему «виконано або не виконано», а її результат іноді потребує оцінки з урахуванням контексту.

Водночас принцип «гроші в обмін на реформи» не зникає. Змінюється його акцент: важливішим стає не саме виконання формальної процедури, а ступінь наближення України до визначеного результату.

Це особливо важливо на тлі переговорів про вступ до ЄС. Реформи, які вносяться до оновленого «Плану України», дедалі більше мають бути пов'язані з бенчмарками переговорного процесу та адаптацією українського законодавства до права ЄС. Фактично фінансова conditionality поступово стає одним із інструментів просування України до членства.

8,3 млрд євро – не головна зміна

Додаткові 8,3 млрд євро фінансування на 2026 рік є важливою частиною оновленої конструкції, однак саме збільшення фінансового ресурсу не пояснює її значення. Загальна програма Ukraine Facility передбачає понад 50 млрд євро грантів і позик до 2027 року для підтримки бюджету, відновлення, реконструкції та модернізації України.

Різні частини цього фінансування працюють за різною логікою. Оборонна складова не прив'язується безпосередньо до виконання реформ, тоді як бюджетна підтримка залежить від виконання визначених Україною та ЄС зобов'язань.

Тому ключове питання для Києва полягає не лише в тому, скільки грошей надає Європа, а в тому, які рішення Україна має ухвалити, щоб ці гроші отримати. І тут відбувається важлива зміна: умови фінансування дедалі чіткіше пов'язуються з процесом вступу до ЄС.

Євроінтеграція поступово виходить за межі окремого зовнішньополітичного напрямку. Вона стає частиною бюджетної, судової, антикорупційної та управлінської політики держави.

ВАКС показав слабкість старої моделі

Найбільш показовим прикладом проблеми старої системи став конкурс до Вищого антикорупційного суду. Україна мала заповнити 25 вакансій у ВАКС, а виконання цього індикатора було оцінене у 300 млн євро.

Проте конкурс 2024 року завершився значно слабшим результатом, ніж очікувалося: вдалося призначити лише двох суддів. Пізніше критерії конкурсу змінили, що дало змогу розширити коло кандидатів, а у травні 2026 року Вища кваліфікаційна комісія суддів рекомендувала до призначення вже 22 суддів.

Цей приклад демонструє обмеженість суто формального підходу. Україна очевидно просунулася у виконанні зобов'язання, однак не досягла початкового показника повністю. За старою логікою це могло поставити під загрозу всю пов'язану з індикатором суму.

За новою моделлю ЄС може врахувати «значний обсяг» виконання і визначити відповідну частину фінансування. Для Києва це означає менший ризик втрати сотень мільйонів євро через неповне виконання складного індикатора.

Водночас зростає роль Європейської комісії в оцінюванні результату. Якщо раніше виконання можна було перевірити за чітким критерієм, то тепер більше значення матиме питання, наскільки фактичний прогрес є достатнім.

«Значний обсяг» – гнучкість чи новий ризик

Поняття «значного обсягу» дозволяє не карати Україну максимально за кожне відхилення від встановленого графіка. Для країни у стані війни це важлива перевага, оскільки на виконання реформ можуть впливати обставини, які не залежать безпосередньо від уряду.

Але гнучкість має свою ціну. Чим менше в системі жорстких кількісних критеріїв, тим більше значення отримує оцінка Європейської комісії. Україні доведеться не лише виконувати реформи, а й переконливо демонструвати їхній результат.

Отже, нова модель зменшує ризик автоматичної втрати грошей, але водночас збільшує політичну вагу переговорів між Києвом і Брюсселем. Від української влади вимагатиметься дедалі більше доказів того, що виконання конкретного індикатора справді наближає систему до європейських стандартів.

Дострокова реформа стає фінансово вигідною

Ще одна зміна стосується випередження графіка. Нова система передбачає можливість отримати фінансування раніше у разі дострокового виконання відповідних реформ.

Це змінює поведінковий стимул. Якщо раніше головним завданням було не допустити пропуску дедлайну, то тепер у держави з'являється додаткова причина виконувати складні зобов'язання якомога швидше.

Для політично чутливих реформ це може мати особливе значення. Уряд і парламент отримують додатковий аргумент на користь швидкого ухвалення рішень, адже результатом може стати не лише політична оцінка, а й більш раннє надходження коштів.

Для ЄС така модель також вигідна: вона стимулює Україну не просто виконувати погоджений календар, а за можливості випереджати його.

Чому найбільші гроші прив'язані до антикорупційних реформ

Розподіл коштів за новими індикаторами показує, які саме зміни Брюссель вважає критичними. Значна частина фінансових стимулів припадає на судову систему, прокуратуру та антикорупційні органи – сфери, від яких безпосередньо залежить оцінка верховенства права в Україні.

До оновленого Ukraine Facility увійшли вісім із десяти пунктів так званого «плану Качка-Кос», а їхня сумарна фінансова «вартість» може наблизитися до 2 млрд євро. Зокрема, 390 млн євро передбачено за ухвалення антикорупційної стратегії до 2030 року та державної антикорупційної програми, а ще 550 млн євро – за відновлення конкурсного відбору прокурорів Офісу Генерального прокурора та регіональних прокуратур.

Окремі виплати пов'язані зі змінами до Кримінального процесуального кодексу, забезпеченням НАБУ доступом до незалежної судової експертизи, реформуванням ДБР та вдосконаленням процесу відбору членів ВККС.

Такий перелік показує, що ЄС фінансово стимулює не просто економічні реформи, а зміни, які визначатимуть якість української держави. Для Брюсселю незалежність судової системи, спроможність антикорупційних органів і прозорий добір прокурорів – фундамент майбутнього членства України.

Найбільший виклик – не ухвалити, а змінити

Система, яка платить за реформи, неминуче стикається з ризиком формального виконання. У держави залишається спокуса зробити те, що легко виміряти: ухвалити закон, створити процедуру, провести конкурс або призначити посадовців.

Однак інституційні зміни не завжди можна виміряти одним рішенням. Закон може залишитися без ефективної імплементації, а нова процедура – існувати лише формально. Для України це особливо важливо у сфері правосуддя та боротьби з корупцією, де створення нової інституції само собою ще не гарантує зміни системи.

Тому перед Європейською комісією постає не менш складне завдання, ніж перед українською владою: оцінювати не тільки формальне виконання, а й якість результату. Якщо зараховуватиметься лише наявність закону чи процедури, система ризикує стимулювати імітацію реформ. Якщо ж оцінюватиметься практичний результат, фінансовий механізм стане значно сильнішим стимулом для реальних перетворень.

Фінансовий стимул стає частиною переговорів про членство

Найважливіший наслідок оновлення Ukraine Facility полягає в поступовому злитті двох процесів – фінансування України та її вступу до ЄС.

Раніше ці напрями можна було розглядати окремо: Україна отримувала фінансову допомогу, а паралельно виконувала рекомендації ЄС щодо членства. Тепер дедалі більше реформ одночасно стають і умовами фінансування, і елементами переговорного процесу.

Це змінює внутрішню ціну євроінтеграції. Відкладення складної реформи може мати не лише політичні наслідки у відносинах із Брюсселем, а й конкретний фінансовий ефект для державного бюджету.

Водночас для української влади це створює додатковий ресурс для проведення реформ. Європейські вимоги можна підкріплювати фінансовим аргументом, особливо коли йдеться про рішення, які зустрічають опір усередині політичної системи.

Отже, Ukraine Facility стає своєрідним мостом між фінансовою підтримкою та переговорним процесом про членство: гроші допомагають проводити реформи, а реформи відкривають доступ до наступних фінансових ресурсів.

Що це означає для України

Нова модель має для України кілька очевидних переваг. Часткове виконання реформи більше не обов'язково означає втрату всієї пов'язаної з нею суми, а дострокове виконання може прискорити отримання коштів. Крім того, фінансова прив'язка створює додатковий стимул для просування політично складних реформ.

Але одночасно зростає відповідальність української влади. Що більше коштів залежить від реформ, то дорожчим стає їхнє відкладання. А що більше значення має оцінка реального результату, то менше можливостей залишається для формального виконання умов.

У цьому й полягає головний парадокс нової системи: ЄС робить правила гнучкішими щодо форми, але жорсткішими щодо змісту.

Україна може не виконати окремий індикатор на 100 % і все одно отримати частину фінансування. Але просто ухвалити закон або створити процедуру буде надалі недостатньо, якщо за цими діями не буде реального інституційного результату.

Оновлений «План України» тому варто розглядати не лише як перелік реформ із прив'язаними до них сумами. Він поступово перетворюється на фінансовий механізм євроінтеграції, в якому гроші, реформи та переговори про членство стають складниками єдиного процесу.

Для України це водночас можливість і виклик: отримувати фінансування швидше та використовувати європейські вимоги для просування складних реформ, але водночас довести, що зміни відбуваються не лише в законодавстві, а й на практиці в роботі державних інституцій. Саме від цього залежатиме не тільки доступ до наступних траншів, а й темп руху України до членства в Європейському Союзі. (<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4154162-es-zminue-pravila-dla-ukraini-vid-cogo-zalezatimut-83-milarda-evro.html>). – 2026. – 14.08).

Відкладання закону про правничу освіту гальмує системне оновлення підготовки юристів і виконання євроінтеграційних зобов'язань у сфері верховенства права.

Матеріал на сайті «Українська правда»

Автор: Іван Шемелинець, експерт з питань правничої освіти, фундація DEJURE, спеціально для «УП. Життя».

Хто і як має готувати правників: зміни, які відкладає парламент

Юридична освіта – перший «фільтр» правосуддя. В університетах починається шлях майбутніх суддів, адвокатів і державних юристів. Якщо цей фільтр «дірявий», проблеми системи з'являються задовго до конкурсів у суди.

Україна вже зробила кілька важливих кроків: підвищила мінімальний конкурсний бал для вступу на правничий бакалаврат до 150, запровадила Єдиний державний кваліфікаційний іспит (ЄДКІ) для магістрів, посилила вимоги до освітніх програм і припинила підготовку правників у коледжах.

Та реформа все ще рухається фрагментарно. Без окремого закону про правничу освіту держава не зможе повністю перезібрати правила підготовки правників і первинного доступу до професії. А відтак не зможе гарантувати, що в юридичну професію заходять люди з належною базовою підготовкою, а не просто з дипломом.

Чому закон про правничу освіту потрібен вже?

Результати Єдиного державного кваліфікаційного іспиту 2025 свідчать про недостатньо високу якість підготовки правників. Середня кількість наданих правильних відповідей із 114 питань за результатами складання ЄДКІ (по країні) – 45,71. Не подолали поріг «склав/не склав» 1654 здобувачів освіти, що становить 19,23 %.

Заклади освіти, що перебувають у підпорядкуванні правоохоронних органів і далі здійснюють підготовку правників, мають більше державне замовлення на підготовку правників ніж заклади МОН, а якість підготовки правників у цих закладах є недостатньою. Значна частина практиків здобувають освіту на заочній формі, що доволі часто носить формальний характер.

Комітет Верховної Ради з питань правової політики схвалив Концепцію законопроекту ще у лютому минулого року. У травні ж 2025 Кабмін схвалив Дорожню карту з питань верховенства

права – комплекс реформ, які є частиною переговорного процесу про вступ України до ЄС. Дорожня карта передбачала ухвалення окремого закону про правничу освіту до кінця I кварталу 2026 року.

Вже розпочався III квартал, а проєкт закону про правничу освіту не внесли до парламенту.

Водночас низку ключових питань реформи правничої освіти не можливо вирішити без прийняття окремого закону.

1. Відокремлення юридичної освіти від підготовки кадрів для правоохоронної системи.

Законопроєкт має встановити, що вищі військові навчальні заклади та заклади освіти зі специфічними умовами навчання не здійснюватимуть підготовку фахівців із вищою правничою освітою.

Такі заклади освіти можуть здійснювати підготовку фахівців виключно за спеціальностями галузі знань «Безпека та оборона». Тобто заклади освіти системи МВС, Мінюсту та СБУ не готуватимуть правників. Натомість заклади освіти системи Міністерства освіти і науки не готуватимуть правоохоронців.

В європейській практиці, правників не готують у «поліцейських» академіях, так само як і правоохоронці не можуть повноцінно здобути освіту при відсутності специфічних умов навчання.

2. Зміна структури та форми підготовки правників.

Замість ступеневої підготовки: бакалавр-магістр, законопроєкт передбачатиме єдину «наскрізну» магістратуру обсягом 300 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС), за прикладом підготовки медичних працівників.

Окремі елементи такої системи уже існують. Наприклад, неможливо вступити на магістратуру з права, якщо ти не маєш бакалавра права, а Єдиний державний кваліфікаційний іспит в основному складається з предметів, які викладаються на правничому бакалавраті.

Тож повний перехід дозволить логічно структурувати підготовку правників, запровадити чіткі і зрозумілі вимоги та стандарти до освітніх програм з права.

3. Доступ до правничих професій.

Окремо законопроєкт передбачатиме чіткі підходи до присвоєння первинної професійної кваліфікації «Правник», що і визначатиме доступ до правничої професії.

Водночас мають бути передбачені зміни в цілу низку законів, де є кваліфікаційні вимоги щодо юридичної освіти для зайняття посад. Це дозволить унормувати доступ до професії та структурувати вимоги щодо наявності юридичної освіти, зазначені у різних законах.

4. Ліцензійні вимоги до правничих шкіл.

Потрібно переглянути існуючі ліцензійні умови щодо запровадження підготовки за правничою спеціальністю, зокрема щодо кадрових вимог.

На жаль, проєкт постанови, яка мала визначати ліцензійні вимоги для регульованих спеціальностей, серед яких і Право, так досі і не прийнятий. Хоча декілька раз документ виносили на громадське обговорення та він проходив процедуру погодження.

Ці зміни важливі для перегляду існуючої мережі закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку правників, а також для оцінки потенційної спроможності правничих шкіл здійснювати підготовку правників за наскрізною магістратурою.

5. Трансформація та вдосконалення Єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Ще одне важливе питання, яке регулюватиме законопроєкт. За умови наскрізної підготовки правників, ЄДКІ матиме декілька етапів, що дозволить відсіяти на ранніх етапах тих, хто не спроможний здобути правничу освіту.

ЄДКІ може передбачати перевірку не лише фахової підготовки, але й рівня володіння іноземною мовою та інші аспекти. Крім того встановлять чітку процедуру розробки тестових завдань та самого проведення ЄДКІ.

То де ж законопроєкт?

Якщо зобов'язання є, дедлайн є, відповідальний орган є, чому законопроекту досі немає в парламенті?

За нашою інформацією, його наразі доопрацьовують народні депутати, які мають внести його до Верховної Ради України. Уже зрозуміло, що законопроект не буде урядовий, хоча саме Міністерство освіти і науки України визначене основним відповідальним за виконання цього пункту Дорожньої карти з питань верховенства права.

Зволікання з цим законом означає, що реформа правничої освіти й далі рухатиметься фрагментами. Від цієї невизначеності програють усі, хто зацікавлений у сильній правничій професії. Студенти ризикують витратити роки на слабку освіту, яка дає диплом, але не дає належної підготовки. Якісні правничі школи змушені конкурувати з «дипломними фабриками». А держава зрештою отримує майбутніх суддів, адвокатів і державних юристів із дуже різним рівнем базових знань і навичок.

Саме тому законопроект потрібно невідкладно внести до Верховної Ради, публічно обговорити його зміст і ухвалити без імітації реформи. (<https://life.pravda.com.ua/columns/pravnychya-osvita-chomu-zmini-neobhidni-317189/>). – 2026. – 27.08).

Рішення профільного комітету не просувати п'ять євроінтеграційних законопроектів може ускладнити виконання антикорупційних і правоохоронних реформ.

Матеріал на сайті «*Центр прав людини ZMINA*»

Правоохоронний комітет Ради рекомендував не вносити до порядку денного п'ять євроінтеграційних законопроектів

Комітет Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності 19 серпня рекомендував не вносити до порядку денного парламенту п'ять законопроектів, пов'язаних з євроінтеграцією та реформуванням правоохоронних і антикорупційних органів. Формальною причиною депутати назвали «втрату актуальності».

Про це повідомив Центр протидії корупції, посилаючись на засідання комітету.

Йдеться про такі законопроекти:

- № 15343 – запроваджує конкурс на посаду генерального прокурора;
- № 15334 – розширює повноваження НАБУ, зокрема дозволяє бюро розслідувати діяльність керівництва Офісу президента та ДБР, а також надає керівнику САП право самостійно звертатись із запитом про екстрадицію;
- № 15354 – зупиняє перебіг строків давності в корупційних справах після передання обвинувального акта до суду, а також у разі мобілізації обвинуваченого;
- № 15333 – має запровадити механізми протидії штучному затягуванню судових справ і скасувати так звані правки Лозового;
- № 13602 – передбачає перезавантаження Державного бюро розслідувань та конкурс на посаду його керівника з переважним голосом незалежних міжнародних експертів.

За даними Центру протидії корупції, комітет фактично рекомендував зняти всі п'ять законопроектів з подальшого розгляду, не обговорюючи їх по суті.

У ЦПК вважають, що це може поставити під загрозу виконання Україною низки вимог Євросоюзу. Заступниця виконавчої директорки організації Олена Щербан заявила, що таким рішенням депутати зробили перший крок до провалу ключових євроінтеграційних реформ. Зокрема, за її оцінкою, це може залишити ДБР залежним від Офісу президента, а посаду

генерального прокурора – без прозорого конкурсу. Також, на її думку, фігуранти справ про топкорупцію зможуть і надалі затягувати розгляд справ, а «правки Лозового» залишаться чинними.

ЦПК пояснює, що Регламент Верховної Ради розрізняє дві процедури: внесення законопроекту до порядку денного та зняття його з розгляду.

Комітет рекомендував не вносити законопроекти № 15354, 15333 та 13602 до порядку денного 16-ї сесії парламенту, яка розпочнеться у вересні. Тому їх мають внести до додатка 2 до постанови Верховної Ради про порядок денний сесії.

Формально цей додаток містить законопроекти, які комітети не рекомендують вносити до порядку денного. Водночас у самій постанові Верховної Ради традиційно передбачають, що такі законопроекти потрібно зняти з розгляду.

Якщо парламент ухвалить постанову в такій формі, ці три законопроекти фактично припинять розглядати. У такому разі для проведення реформи ДБР та скасування «правок Лозового» доведеться подавати нові законопроекти.

Народний депутат Ярослав Железняк підкреслив, що правоохоронний комітет у такий спосіб відхилив законопроекти, які мали посилити антикорупційну систему та виконати міжнародні зобов'язання України.

За рішення комітету, зокрема, проголосували його голова Сергій Іонушас та депутати від «Слуги народу» Максим Бужанський і Ольга Савченко, а також Григорій Мамка, який раніше був депутатом від ОПЗЖ. Савченко в грудні 2025 року НАБУ та САП повідомили про підозру.

За словами Железняка, Максим Бужанський під час засідання комітету заявив, що ці законопроекти стосуються політики, а не права, а їхні автори нібито не мають повноважень подавати ініціативи, пов'язані з євроінтеграцією. Він послався на урядову постанову про робочу групу з переговорів щодо вступу України до ЄС і зазначив, що автори законопроектів до неї не входять.

Щодо окремих ініціатив Бужанський також заявив про нібито суперечність практиці Європейського суду з прав людини. Зокрема, він виступив проти змін щодо строків давності в корупційних справах, заявивши, що їхнє скасування може порушувати Конвенцію про захист прав людини. Законопроект про реформу ДБР, за його словами, також отримав негативний висновок КМЄС через ризики для роботи бюро.

Ольга Савченко тим часом заявила, що Україна має дочекатись урядових версій законопроектів, оскільки саме Кабмін є головним відповідальним за переговори про вступ до ЄС. Вона також вважає, що урядові ініціативи матимуть більше шансів отримати підтримку парламенту. За її словами, ухвалення законопроектів, внесених окремими депутатами, може опинитися під загрозою через політичні суперечки та питання авторства, що нібито здатне вплинути й на євроінтеграційний процес.

Водночас Железняк назвав таке обґрунтування порушенням Регламенту Верховної Ради. Він заявив, що планує звернутися до голови парламенту, який формує остаточні пропозиції щодо порядку денного.

«Висновки два. Перший. Влада явно хоче поховати антикорупційні ініціативи. І далеко від плану зламати роботу НАБУ та САП не відійшла. Другий. Будемо вчергове захищати боротьбу з корупцією. І по всіх попередніх кейсах, де влада намагалася це саботувати, у нас поки виходило вигравати», – підсумував нардеп.

Своєю чергою голова парламентського Комітету з питань антикорупційної політики Анастасія Радіна наголосила, що правоохоронний комітет не розглядав законопроекти по суті, а одразу запропонував пакетом зняти їх з розгляду.

Радіна також звернула увагу на те, що серед них є законопроект № 15334, який розширює підслідність НАБУ і САП на керівництво Офісу президента та директора ДБР. За її словами, рішення про «втрату актуальності» цього документа особливо показове на тлі спецоперації НАБУ

та САП, у межах якої фігурує, ймовірно, вже колишня заступниця керівника Офісу президента Ірина Мудра.

«ЄС планував дати Україні 8,3 мільярда євро до кінця 2026 року в обмін на реформи у сфері верховенства права і боротьби з корупцією. Як бачите, деякі парламентарі роблять усе можливе, щоби українці цих коштів ніколи не побачили. Тож знайте: якщо у держави забракне грошей на відновлення знищеної ворогом інфраструктури, заплати чи пенсії – по рішення звертайтеся, зокрема, до правоохоронного комітету. А законопроекти ми обов'язково переподамо, не вперше», – зауважила Радіна. (<https://zmina.info/news/pravoohoronnyj-komitet-rady-rekomenduvav-ne-vklyuchaty-do-poryadku-dennogo-pyat-yevrointegracijnyh-zakonoprojektiv/>). – 2026. – 19.08).

Реакція Єврокомісії на блокування реформ підкреслює зв'язок між верховенством права, антикорупційними змінами та подальшим фінансуванням України.

Матеріал на сайті «Центр прав людини ZMINA»

У ЄС відреагували на блокування реформ щодо верховенства права та боротьби з корупцією

Європейська комісія прокоментувала блокування п'яти законопроектів, пов'язаних з реформами, які Україна має провести в межах євроінтеграції. Там зазначили, що верховенство права та боротьба з корупцією залишаються ключовими умовами для країн, які прагнуть вступити до Європейського Союзу.

Про це 25 серпня під час пресконференції в Брюсселі заявив речник Європейської комісії Маркус Ламмерт, передає Укрінформ.

Так, 19 серпня правоохоронний комітет Верховної Ради заблокував п'ять реформ, які входять до переліку пріоритетів, погоджених Україною з ЄС. Вони стосуються посилення повноважень антикорупційних органів, реформи Офісу генерального прокурора та Державного бюро розслідувань, а також скасування законодавчих норм, які перешкоджають розгляду корупційних справ.

Виконання цих реформ до кінця 2026 року пов'язане з отриманням Україною близько 2,1 мільярда євро фінансової підтримки ЄС. Тобто питання стосується не лише переговорів про членство, а і європейського фінансування.

Ламмерт підкреслив, що Україна взяла на себе зобов'язання проводити відповідні реформи в межах Плану ЄС для України.

За словами речника, Україна та Єврокомісія погодили 10 пріоритетних реформ, спрямованих на зміцнення верховенства права та боротьбу з корупцією, тому українська влада має послідовно та ефективно виконувати цю роботу.

Десять реформ, про які говорить Маркус Ламмерт, – це так званий план Качки-Кос, погоджений тодішнім віцепрем'єром з питань європейської інтеграції Тарасом Качкою та єврокомісаркою з питань розширення Мартою Кос наприкінці 2025 року. Він передбачає 10 конкретних пріоритетів у сфері верховенства права та боротьби з корупцією, які Україна має реалізувати до кінця 2026-го. За інформацією видання, станом на 25 серпня жодну з десяти реформ ще не виконали, а п'ять законопроектів, які заблокував комітет, мали частково виконати ці зобов'язання.

Як пише Kyiv Independent, за день до рішення комітету, 18 серпня, міністр закордонних справ Бельгії Максим Прево під час пресконференції в Києві закликав Україну просувати ці зміни. Він наголошував, що незалежне правосуддя, сильні демократичні інституції та органи, здатні ефективно протидіяти корупції, потрібні не для того, щоб «задовольнити Брюссель», а для захисту громадян, зміцнення довіри та стійкості України.

Нагадаємо, на початку червня Єврокомісарка з питань розширення Марта Кос заявила, що найближчі місяці будуть вирішальними для просування України до членства в Європейському Союзі, а будь-яке відкочування в реформах, зокрема у сфері боротьби з корупцією, верховенства права та незалежності державних інституцій, може послабити довіру європейських партнерів. (<https://zmina.info/news/u-yes-vidreaguvaly-na-blokuvannya-reform-shhodo-verhovenstva-prava-ta-borotby-z-korupczyeyu/>). – 2026. – 25.08).

Україна очікує на відкриття нових перемовних кластерів щодо вступу до ЄС, а також продовжує роботу над євроінтеграційними законопроектами.

Матеріал на сайті «Голос України»

Автор: Пресслужба Апарату Верховної Ради України.

Євгенія Кравчук: У найближчі місяці основна увага парламенту буде прикута до законопроектів, що пов'язані з нашими міжнародними зобов'язаннями

Очікується, що упродовж вересня й жовтня ця робота у Верховній Раді буде особливо активною, адже йдеться про виконання наших зобов'язань, за що Україна отримує допомогу від ЄС за планом Ukraine Facility та цивільною частиною Ukraine Support Loan.

Про це розповіла членкиня фракції «Слуга Народу», заступниця голови парламентського Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики, членкиня постійної делегації у ПАРЕ Євгенія Кравчук.

«У вересні й жовтні в українському парламенті особлива увага буде звернена на євроінтеграційні законопроекти, які приносять кошти до державного бюджету і водночас будуть враховуватися у виконанні кластерів. Ми зараз очікуємо від уряду на реєстрацію 17 законопроектів, зокрема тих, які стосуються антикорупційної роботи, які відповідають меморандуму «Качка-Кос». На найближчому пленарному тижні 70 % порядку денного – це те, що промарковано Ukrainian Facility, програмами МВФ, іншими програмами, які нам забезпечують фінансову стабільність», – зазначила політикиня.

За її словами, серед пріоритетів – законопроекти, які стосуються фінансів, зокрема SEPA – банківських переказів усередині ЄС, оподаткування посилок з-за кордону, блоку питань економічного Комітету та антикорупційної стратегії.

Народна депутатка також наголосила, що, окрім роботи на законодавчому рівні, Україна ще має активно працювати на інформаційній ниві, щоб отримати широкую підтримку громадян країн-членів Європейського Союзу.

«Ми маємо виграти боротьбу за суспільства тих країн, які приймають рішення (про наш вступ до ЄС – ред.), бо політики тільки відображають настрої своїх суспільств. У 2027 році мільйони європейців обиратимуть або свої парламенти, або президента, зокрема у Франції, Польщі, Італії, Іспанії. І ми вже фіксуємо пропагандистські дезінформаційні кампанії через цілі мережі. Ідеться про адаптовану пропаганду тими мовами, якими говорять у тих країнах», – зазначила парламентарій.

Вона додала, що днями ТСК Верховної Ради провела спільне засідання з РНБО та міжвідомчою координаційною групою, під час якого говорили саме про покращення комунікації в інших країнах. (<https://www.golos.com.ua/article/392445>). – 2026. – 27.08).

Антикорупційна стратегія на 2026–2030 роки є ключовим інструментом виконання євроінтеграційних зобов'язань України у сфері верховенства права та доступу до фінансування ЄС.

Матеріал на сайті ГО «Центр політико-правових реформ»

Антикорупційна стратегія на 2026–2030 роки: обговорення продовжується із затримкою

27 липня у Верховній Раді зареєстровано Проект Закону про затвердження Антикорупційної стратегії на 2026–2030 роки (реєстраційний № 15230-д). Йдеться про доопрацьований варіант проєктів Закону «Про засади державної антикорупційної політики на 2026–2030 роки» (реєстраційні №№ 15230, 15230-1 і 15230-2).

Її ухвалення спрямовано на виконання заходу № 2 стратегічного результату № 1 підрозділу 2.1 розділу II «Боротьба з корупцією» Дорожньої карти у сфері верховенства права, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.05.2025 № 475-р. Йдеться про необхідність подальшого розвитку та систематизації антикорупційної політики України в межах переговорного процесу щодо вступу України до ЄС. Згідно з планом Ukraine Facility крайній строк для ухвалення стратегії та антикорупційної програми – кінець червня 2026 року.

Оцінка ЦППР

Найбільшими критичними проблемами попередніх проєктів Антикорупційної стратегії були виключення Урядом низки важливих положень щодо євроінтеграційного процесу без жодних пояснень. Багато з них включено до Проєкту Закону 15230-д, а також додано нові.

1. У Проєкті Закону 15230-д, порівняно з іншими, змінено редакцію проблеми 1.10.3. щодо забезпечення незалежності та інституційної спроможності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП).

Серед очікуваних стратегічних результатів (які не було зазначено у попередніх редакціях): ухвалення не пізніше 2030 року закону, яким буде надано повноваження щодо внесення керівником САП відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) про можливе вчинення народним депутатом України кримінального правопорушення, погодження клопотань, які розглядаються слідчим суддею (на виконання пункту 23.6 проміжних ключових показників за Кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС»), а також повноваження продовжувати строки досудового розслідування.

Крім того, повернено повноваження САП щодо самостійного здійснення інших необхідних слідчих та процесуальних дій у всіх кримінальних провадженнях, що належать до підслідності Національного антикорупційного бюро України (НАБУ).

2. Нова проблема 2.1.10 стосується недостатнього забезпечення судів, органів та установ системи правосуддя належними фінансовими та людськими ресурсами. Серед очікуваних стратегічних результатів: забезпечення на постійній основі такими ресурсами судів, органів та установ системи правосуддя, зокрема шляхом забезпечення конкурентного рівня суддівської винагороди для суддів та заробітної плати для працівників апарату судів, інших органів та установ системи правосуддя з урахуванням навантаження, значущості та відповідальності роботи.

3. У новій проблемі 2.1.11. йдеться про неналежний рівень нормативного та організаційного забезпечення Вищого антикорупційного суду (ВАКС). Серед очікуваних стратегічних результатів: запроваджено одноособовий розгляд цивільних та адміністративних справ у ВАКС; забезпечено можливість продовження розгляду справи у разі заміни одного з трьох суддів колегії ВАКС чи Апеляційної палати ВАКС; забезпечено збалансований розподіл судових справ між судьями ВАКС; забезпечено належні умови для здійснення правосуддя ВАКС (зокрема шляхом: заповнення вакантних посад суддів; надання постійних приміщень для суддів першої та апеляційної інстанцій і працівників апарату суду).

4. У скороченій редакції повернуто положення, передбачене у Проблемі 2.2.2, яке стосується ризиків неформального чи політичного впливу чинної процедури призначення та звільнення Генерального прокурора. Серед очікуваних стратегічних результатів: процедура відбору Генерального прокурора є більш прозорою та заснованою на заслугах (відповідно до пункту 23.2 проміжних ключових показників за Кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС»).

5. Як очікуваний стратегічний результат щодо проблеми 2.2.7 передбачено здійснення поетапного переходу до призначення на керівні посади у Національній поліції України, зокрема у центральних та територіальних органах, винятково на конкурсних засадах із залученням незалежних експертів.

6. Додано проблему 2.2.9 щодо недостатнього рівня інституційної незалежності Державного бюро розслідувань (ДБР) та розмитості його підслідності, що призводять до ризиків неналежних впливів та розпорошення ресурсів. Серед очікуваних стратегічних результатів – запровадження механізму комплексного кадрового та інституційного реформування ДБР.

Своєчасне ухвалення Антикорупційної стратегії є критично важливим для виконання міжнародних зобов'язань України, зокрема в межах Ukraine Facility, та реалізації Дорожньої карти у сфері верховенства права. Сподіваємось на конструктивний підхід щодо проєкту Антикорупційної стратегії на 2026–2030 роки. (<https://pravo.org.ua/analytical-materials/shhotyzhnevyyj-analiz-28-lypnya-03-serpnya-2026-roku/>). – 2026. – 03.08).

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ

Чому обмеження на формування громадських рад під час воєнного стану потребують перегляду та як це пов'язано з євроінтеграцією України.

Матеріал на сайті «*LIGA.net*»

Автор: Наталія Білак, доктор юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ, адвокат, медіатор, керівник адвокатського об'єднання «СВІТЛО».

Воєнний стан і громадські ради: чи час відновити участь громадськості в управлінні

Після початку повномасштабної збройної агресії Російської Федерації Україна була змушена оперативно ухвалювати рішення, спрямовані на забезпечення національної безпеки та стабільності функціонування державних інституцій. Одним із таких рішень стало внесення у 2022 році змін до постанови Кабінету Міністрів України № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

Зазначеними змінами фактично було зупинено формування нових складів громадських рад при органах виконавчої влади, а також створення нових консультативно-дорадчих органів на весь період дії воєнного стану та ще на шість місяців після його завершення.

На момент прийняття такого рішення воно мало зрозумілу логіку. Держава перебувала в умовах безпрецедентних викликів, а пріоритетом було забезпечення оборони та безпеки.

Проте минуло вже кілька років. Україна продовжує боротися за свою незалежність, але водночас здійснює масштабні реформи, проводить переговори щодо вступу до Європейського Союзу та розпочинає процеси повоєнного відновлення. Саме тому виникає закономірне питання: чи залишаються зазначені обмеження виправданими сьогодні?

На мою думку, відповідь очевидна.

Сьогодні ми маємо ситуацію, коли значна частина громадських рад фактично не оновлюється роками. Частина їх членів втратила зв'язок із відповідною сферою діяльності, змінила місце проживання, виїхала за кордон або припинила активну громадську діяльність. Водночас нові представники громадянського суспільства позбавлені можливості долучитися до роботи таких органів.

Ще більш проблемною є ситуація в тих сферах, де громадські ради взагалі відсутні.

Під час моніторингу проблемних питань діяльності органів державної влади та механізмів взаємодії держави з громадянським суспільством було виявлено реальну потребу у створенні нових консультативно-дорадчих органів.

Особливо це стосується сфер, де наявна виражена регіональна специфіка.

Наприклад, для Одеської області, яка є найбільшим морським та логістичним регіоном України, характерні питання функціонування морських портів, митного оформлення товарів, міжнародної торгівлі та взаємодії бізнесу з митними органами. Для прикордонних регіонів України актуальними є інші виклики, пов'язані з діяльністю автомобільних пунктів пропуску, транзитом товарів та прикордонною інфраструктурою.

Вирішувати такі питання виключно через громадські ради при центральних органах виконавчої влади вкрай складно.

Саме тому сьогодні дедалі актуальнішим стає питання розвитку механізмів громадської участі на регіональному та місцевому рівнях.

Окремої уваги заслуговує і той факт, що громадські ради є не лише інструментом громадського контролю. Вони виконують значно ширшу функцію, а саме забезпечують комунікацію між державою та суспільством, дозволяють виявляти проблеми на ранній стадії, залучати експертне середовище до підготовки управлінських рішень та формувати суспільну довіру до органів влади.

Фактично громадські ради є одним із небагатьох офіційних механізмів участі громадян у формуванні державної політики.

Особливої актуальності це питання набуває в контексті європейської інтеграції України.

Європейський Союз приділяє значну увагу розвитку громадянського суспільства, відкритості влади та залученню громадян до процесів прийняття рішень. Саме тому збереження невизначених у часі обмежень щодо діяльності громадських рад навряд чи відповідає тим стандартам відкритого врядування, до яких прагне Україна.

Водночас мова не йде про повне скасування безпекових механізмів.

Очевидно, що в умовах війни окремі обмеження можуть бути необхідними. Проте вони повинні бути обґрунтованими, пропорційними та спрямованими виключно на захист національної безпеки.

Саме тому представниками громадянського суспільства та експертного середовища було підготовлено пропозиції щодо внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України № 996.

Їх суть проста: відновити можливість формування нових складів громадських рад та створення нових громадських рад під час воєнного стану, зберігши при цьому право держави обмежувати доступ до інформації лише у випадках, коли це об'єктивно необхідно для захисту національної безпеки чи критичної інфраструктури.

Паралельно доцільним видається створення міжвідомчої робочої групи, яка могла б комплексно переглянути чинну модель функціонування громадських рад та врахувати сучасні виклики, цифровізацію державного управління, регіональну специфіку та кращі європейські практики.

Україна вже довела всьому світу, що здатна захищати демократію зі зброєю в руках. Настав час подбати і про розвиток демократичних механізмів участі громадян у державному управлінні.

Сильна держава потребує сильного громадянського суспільства. А сильне громадянське суспільство неможливе без реальних механізмів впливу на процеси ухвалення рішень. (<https://blog.liga.net/user/nbilak/article/59914>). – 2026. – 05.08).

ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

Аграрний сектор

Нові правила ЄС щодо імпорту продукції тваринного походження вимагають від українських експортерів посилення простежуваності, контролю походження та адаптації виробничих процедур.

Матеріал на сайті «*AgroPortal.ua*»

Починають діяти нові правила імпорту продукції тваринного походження до ЄС

ЄС оновлює правила імпорту продукції тваринного походження, і для українських експортерів це означає необхідність переглянути окремі виробничі процеси, системи простежуваності та підходи до підготовки документів для експорту до Європейського Союзу.

Про це повідомляють у Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Зазначається, що Делегований регламент (ЄС) № 2026/1052, яким внесено зміни до Делегованого регламенту (ЄС) № 2020/692 щодо ввезення до ЄС тварин, зародкового матеріалу та продукції тваринного походження з третіх країн набирає чинності 12 серпня 2026 року.

Документ враховує практику застосування чинного законодавства ЄС, рекомендації Європейського агентства з безпечності харчових продуктів (EFSA), Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин (WOAH), а також останні зміни у сфері безпечності харчових продуктів.

Однією з найважливіших новацій є запровадження додаткових спеціальних умов для імпорту окремих товарів

Відтепер включення країни до переліку держав, з яких дозволено експорт до ЄС, не означає автоматичного допуску всієї продукції. Для окремих товарів Європейська комісія може вимагати проведення додаткових досліджень чи додаткові документи або сертифікати щодо походження продукції, вакцинації тварин чи інших підтверджень відповідності.

Додаткові умови можуть встановлюватись не лише через відсутність або наявність конкретної хвороби, а й з урахуванням ширшого комплексу факторів: ветеринарно-санітарний статус країни, ефективність системи контролю, нагляду, реагування на спалахи та інші епідеміологічні особливості.

Наприклад, змінено правила щодо імпорту коней. Зокрема, спеціальні умови застосовуватимуться незалежно від групи, до якої належить країна або територія, якщо на її території протягом установленого періоду зафіксовано:

- африканську чуму коней;
- венесуельський енцефаломієліт коней;
- сап, спричинений *Burkholderia mallei*;
- дурину;
- сурру, спричинену *Trypanosoma evansi*.

Також додано положення, відповідно до якого ветеринарні правила більше не застосовуються до ввезення та подальшого переміщення в ЄС желатину, колагену та високоочищених продуктів тваринного походження, перелічених у секції XVI додатка III до Регламенту № 853/2004 зі збереженням інших вимог імпортного контролю ЄС (гігієна, безпечність, маркування, перевірка на забруднювачі тощо).

Посилюються вимоги до простежуваності та ідентифікації тварин

Регламент оновлює правила ідентифікації копитних тварин, коней, страусових, декоративних і домашніх птахів.

Для більшості видів тварин ідентифікація має здійснюватися з використанням електронних транспондерів або бирок відповідно до міжнародних стандартів ISO. Якщо електронний ідентифікатор не відповідає міжнародним стандартам, імпортер повинен забезпечити можливість його зчитування.

Для копитних тварин до відправлення з господарства відповідно до міжнародних стандартів ISO (ідентифікаційний код має містити код країни до ISO 3166 та унікальний номер тварини):

- для усіх, крім коней, має використовуватись вушна або електронна бирка, де візуальний код і електронний код мають співпадати;
- для коней має використовуватись ін'єкційний транспондер, або звичайна вушна бирка, або електронна бирка, або ідентифікаційний документ (який у разі, якщо кінь не призначений для забою, має містити опис тварини, індивідуальні ознаки та дані транспондера);
- для копитних, що направляються до ізольованих об'єктів (зоопарки, наукові інституції, реабілітаційні центри), можуть застосовуватись інші правила ідентифікації;
- якщо електронний ідентифікатор не відповідає стандартам ISO 11784 і 11785, імпортер має забезпечити наявність пристрою, що може його зчитати. На запит третьої країни Європейська комісія може погодитися на використання іншого коду, від стандарту ISO 3166-1.

Для страусових тварин до відправлення з господарства відповідно до міжнародних стандартів ISO (ідентифікаційний код має містити код країни до ISO 3166 та унікальний номер тварини) має використовуватись шийна бирка або ін'єкційний транспондер (якщо не відповідає стандартам ISO 11784 і 11785, імпортер має забезпечити наявність пристрою, що може його зчитати).

Для декоративних та домашніх птахів до відправлення з господарства має використовуватись бирка на лапі або ін'єкційний транспондер (з унікальним цифровим кодом і кодом країни, у якій птаха було вперше ідентифіковано). Також наведено перелік винятків: коли птах направляється в ізольовану установу, птах був раніше ідентифікований за іншим міжнародно визнаним стандартом, немає сумнівів щодо первинної ідентифікації та існує однозначний зв'язок між птахом і ветеринарним сертифікатом

Ці зміни спрямовані на підвищення рівня простежуваності походження тварин і прозорості міжнародної торгівлі.

Нові вимоги до виробників м'ясної продукції

Для м'ясних продуктів запроваджується більш жорсткий контроль походження сировини.

Якщо країна походження сировини не має права експортувати свіже м'ясо до ЄС без спеціальних умов, до такої сировини має застосовуватися визначений Європейським Союзом режим обробки, встановлений для відповідної країни або зони походження продукції та сировини, який є достатнім для зниження ризику поширення хвороб.

Оновлено правила для молочної продукції

Регламент переглядає вимоги до виробництва молочної продукції залежно від виду молока та способу його обробки. Якщо продукція виготовляється із суміші молока різних видів тварин, застосовуватимуться найсуворіші вимоги до технологічної обробки.

Зокрема:

- молочні продукти, що вироблені як із сирого молока, так і з інших молочних продуктів, які раніше були виготовлені із сирого молока, допускаються до ЄС за загальними правилами обробки продуктів тваринного походження;
- розрізняються дві основні категорії молочних продуктів у контексті обробки: категорія А – від великої рогатої худоби, овець, кіз, буйволів, односторбих верблюдів; та категорія Б – всі інші види (до яких застосовуються суворіші правила);
- встановлюються правила щодо обробки продуктів з різних видів молока: якщо обробка відбувається до змішування, вона проводиться окремо для кожного виду відповідно, якщо

після – застосовується найсуворіший режим для будь-якого виду молока тварин, що входить до суміші.

Оновлено правила для яєчної продукції

Також встановлено нові умови для імпорту яєчних продуктів. Вони повинні походити із країн або зон, де діють програми нагляду за високопатогенним грипом птиці, а продукція має пройти визначену ЄС обробку проти високопатогенного грипу птиці та хвороби Ньюкасла.

Агросектор на шляху до ЄС: практичні кроки адаптації у тваринництві

Нові правила для виробників композитних продуктів

Одні з найбільш масштабних змін стосуються композитних продуктів, що містять інгредієнти тваринного походження.

Під час оцінки до молочних інгредієнтів враховуватиметься не лише країна виробництва кінцевого продукту, а й:

- країна походження молочних інгредієнтів;
- країна походження яєчних інгредієнтів;
- місце їх технологічної обробки;
- ветеринарний статус усіх країн, які брали участь у виробничому ланцюгу.

Що вищим є ветеринарний ризик країни походження інгредієнтів, то суворішими будуть вимоги до їх обробки.

Також встановлено вимоги до яєчних інгредієнтів, аналогічні тим, що застосовуються до продуктів, виготовлених із яєць.

Для окремих стабільних за кімнатної температури композитних продуктів передбачено спрощення: замість ветеринарного сертифіката може використовуватися приватна декларація оператора ринку (private attestation), якщо виконані встановлені вимоги.

У зв'язку з набранням чинності новими вимогами операторам ринку, які експортують продукцію до Європейського Союзу, рекомендується вже зараз:

- провести аналіз, чи поширюються нові вимоги на продукцію підприємства;
- перевірити відповідність системи простежуваності походження сировини та інгредієнтів;
- оцінити відповідність систем ідентифікації тварин міжнародним стандартам;
- переглянути технологічні процеси виробництва м'ясної, молочної, яєчної та композитної продукції;
- за потреби оновити внутрішні процедури контролю та документацію;
- завчасно узгодити порядок оформлення ветеринарних сертифікатів і супровідних документів із територіальним органом Держпродспоживслужби. (<https://agroportal.ua/news/mir/vstupayut-v-diyu-novi-pravila-importu-produkciji-tvarinnogo-pohodzhennya-do-yes>). – 2026. – 06.08).

Євроінтеграція агросектору потребує переходу до продукції з вищою доданою вартістю, інституційної підготовки до Спільної аграрної політики ЄС і підтримки бізнесу.

Матеріал на сайті «*AgroPortal.ua*»

Україна визначила ключові пріоритети в євроінтеграції агросектору

Україна в умовах повномасштабної війни має одночасно реагувати на нагальні виклики та закладати основу для довгострокового розвитку агросектору. Євроінтеграція є одним із ключових напрямів майбутнього українського АПК.

Про це заявив міністр аграрної політики та продовольства Тарас Висоцький під час презентації дослідження «Майбутнє агропродовольчого сектору України: конкурентоспроможність, євроінтеграція та розвиток внутрішнього ринку», повідомляє пресслужба Мінагрополітики.

Він зазначив, що завданням для українського агросектору нині є трансформація від переважно сировинної моделі експорту до виробництва продукції з високою доданою вартістю, посилення конкурентоспроможності та підготовка виробників до роботи за правилами єдиного ринку ЄС.

«Зараз є готовність держави максимально допомагати аграріям. Ми прагнемо об'єднати зусилля у потужну синергію, яка дасть змогу примножити напрацювання та гарантувати конкурентоспроможність сектору. Важливо не тільки переймати європейський досвід, а й пропонувати ЄС власні рішення для спільного розвитку», – підкреслив Тарас Висоцький.

Він зазначив, що для формування ефективної моделі розвитку необхідна спільна робота держави, бізнесу, профільних асоціацій, експертів та міжнародних партнерів.

Заступник міністра аграрної політики та продовольства Денис Башлик розповів про практичні аспекти підготовки України до участі у Спільній аграрній політиці ЄС. Одне із ключових завдань – створення та посилення інституційної спроможності Виплатної агенції. Паралельно Україна вже працює над пілотуванням цифрових та інформаційних систем, необхідних для її майбутньої роботи, зокрема FSDN та AKIS.

Також він підкреслив, що адаптація аграрного сектору до вимог ЄС вимагатиме від агробізнесу суттєвих інвестицій. Це стосується, зокрема, нових вимог до благополуччя тварин, обмежень щодо засобів захисту рослин і виконання нітратного законодавства.

«Європейська інтеграція аграрного сектору – це рух двох сторін: бізнесу та держави. Нам потрібно мати спільне бачення з бізнесом, особливо з малими та середніми виробниками, які є найбільш вразливими на перехідних етапах. Важливо розуміти, як зробити цей процес найменш болючим для бізнесу», – підкреслив Денис Башлик.

Він також наголосив на важливості залучення агровиробників до сучасних інформаційних систем. Зокрема, AKIS має забезпечувати доступ фермерів до актуальних сільськогосподарських знань і європейських практик, тоді як FSDN дозволить збирати дані на рівні окремих господарств, необхідні для формування ефективної аграрної політики. (<https://agroportal.ua/news/ukraina/ukrajina-viznachila-klyuchovi-prioriteti-v-yevrointegraciji-agrosektoru>). – 2026. – 12.08).

Розробка процедур для майбутньої Виплатної агенції наближає українську систему підтримки аграріїв до стандартів адміністрування державної та європейської допомоги.

Матеріал на сайті «*AgroPortal.ua*»

Стартувала розробка процедур, за якими працюватиме майбутня Виплатна агенція

Міністерство економіки та довкілля разом з Українським державним фондом підтримки фермерських господарств, а також експертами проєкту EU4SmallFarms почали розробляти процедури, за якими працюватиме майбутня Виплатна агенція – установа, що адмініструватиме державну та міжнародну підтримку сільського господарства за стандартами ЄС.

Про це повідомляє пресслужба міністерства.

Зазначається, що робочі групи пройшли весь цикл роботи з підтримкою аграріїв: від подання заявки та перевірки заявника до авторизації виплат і контролю за реалізацією проєктів. Визначали, які документи подаватиме заявник, за якими критеріями перевірятимуть його відповідність умовам

програми, як заявка рухатиметься на кожному етапі розгляду. На основі цього одразу створювали робочі інструменти – форми документів, переліки, чек-листи, якими згодом користуватимуться співробітники агенції.

Окремий блок стосувався оцінки бізнес-планів та інвестиційних проєктів: як аналізувати доцільність запланованих інвестицій, перевіряти обґрунтованість витрат, визначати, які витрати прийнятні, і розраховувати розмір підтримки. Фахівці обговорили й базу референтних ринкових цін – вона допоможе звіряти вартість товарів, робіт і послуг із ринковим рівнем.

Учасники також розробили алгоритми фізичних перевірок – хто, що і в якій послідовності робить, як фіксувати результати та реагувати на виявлені порушення, а також процедури авторизації платежів, моніторингу проєктів і звітування про використання коштів.

«Україна вже пройшла значний шлях до створення Виплатної агенції, і сьогодні ми переходимо до розроблення конкретних робочих процедур», – констатувала начальниця відділу координації програм сільського розвитку управління сільського розвитку департаменту сільського розвитку Мінекономіки Віта Струтинська.

Через Виплатну агенцію аграрії отримають доступ до державної та донорської підтримки, а в перспективі – і до інструментів Спільної аграрної політики ЄС. (<https://agroportal.ua/news/finansy/startuvala-rozrobka-procedur-za-yakimi-pracyuvatime-maybutnya-viplatna-agenciya>). – 2026. – 13.08).

Відповідність вимогам EUDR стає для українських експортерів сої важливою умовою збереження позицій на німецькому ринку та в ланцюгах постачання ЄС.

Матеріал на сайті «*AgroPortal.ua*»

Відповідність EUDR допоможе Україні зберегти позиції на ринку сої Німеччини

Німеччина, один із великих європейських споживачів сої для кормової промисловості, посилює вимоги до простежуваності та підтвердження походження імпортованої сировини.

Згідно з даними Німецької асоціації виробників кормів (DVT), соя з підтвердженим сталим походженням та без вирубки лісів (EUDR) уже стала важливою частиною ланцюгів постачання німецьких виробників комбікормів, пише «УкрАгроКонсалт».

Зазначається, що у 2024/25 МР Німеччина імпортувала 2,4 млн т соєвих бобів, з яких 1,7 млн т надійшло зі США, а близько 0,2 млн т – з України. Крім того, країна закупила 1,6 млн т соєвого шроту, зокрема 1,2 млн т із Південної Америки та 0,3 млн т з Індії.

Одночасно кормова промисловість Німеччини швидко переходить від звичайної сертифікації до детальної простежуваності товарних потоків. Якщо у 2023 році лише 35 % опитаних учасників ринку могли надати інформацію про використовувані моделі контролю ланцюгів постачання сої, то у 2024–2025 роках їхня частка зросла до 88 %. Одним із факторів стало запровадження обов'язкового додаткового модуля QS SojaPlus.

За оцінкою DVT, близько 90 % соєвого шроту, який сьогодні використовується в Німеччині, вже походить із територій, де не відбувалося вирубки лісів відповідно до критеріїв Регламенту ЄС щодо запобігання знелісненню (EUDR). При цьому вимоги до сталості кормової сировини та прозорості її походження надалі посилюватимуться під впливом європейського законодавства та вимог покупців.

Для українських експортерів це означає, що доступ до німецького та ширшого ринку ЄС дедалі більше залежатиме не лише від ціни та якості сої, а й від можливості підтвердити її походження

та простежити весь ланцюг постачання. Зважаючи на те, що Німеччина вже закуповує близько 200 тис. т української сої на рік, відповідність новим вимогам може стати важливим фактором збереження позицій України на цьому ринку, вважають аналітики. (<https://agroportal.ua/news/rasteniievodstvo/nimechchina-posilyuye-vimogi-do-importnoji-soji>). – 2026. – 23.08).

Аналіз нового Закону України «Про державне регулювання органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» за стандартами ЄС.

Матеріал на сайті «LIGA.net»

Автор: Юлія Мовчан, юрист-міжнародник, співзасновник ГО «Центр законотворення та правової експертизи».

Нові правила органічного виробництва: як Україна наближається до стандартів ЄС

21 липня 2026 року було офіційно опубліковано новий Закон України «Про державне регулювання органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції». Відповідно до його прикінцевих положень Закон набере чинності через три роки з дня опублікування. Отже, нова система регулювання у сфері органічного виробництва запрацює 21 липня 2029 року.

Проте вже зараз варто проаналізувати ключові зміни, передбачені Законом, а також визначити питання, які до набрання ним чинності мають бути врегульовані підзаконними нормативно-правовими актами.

Чому Україні знадобився новий закон

Насамперед варто відповісти на запитання: навіщо знадобилася нова редакція Закону? Адже чинну редакцію ухвалили відносно нещодавно, на її виконання було сформовано необхідну підзаконну нормативно-правову базу, і передбачена нею система регулювання вже працює.

Ключовою передумовою оновлення українського законодавства стало запровадження в Європейському Союзі нової системи правового регулювання органічного виробництва. Із 1 січня 2022 року почав застосовуватися Регламент (ЄС) 2018/848 разом із понад десятком делегованих та імплементаційних актів, які деталізують правила органічного виробництва і маркування, сертифікації та контролю, а також торгівлі органічною продукцією з третіми країнами. Таким чином, виникла потреба імплементувати положення зазначених актів ЄС в українське законодавство в межах виконання євроінтеграційних зобов'язань України.

Водночас ідеться не про руйнування чинної системи, а про її подальший розвиток: розширення сфери регулювання, деталізацію процедур і запровадження механізмів, які вже застосовуються в ЄС.

Експорт до ЄС: від еквівалентності до повної відповідності

Однією з найважливіших змін у праві ЄС став перехід від принципу еквівалентності до вимоги повної відповідності для операторів та органів сертифікації, які працюють у третіх країнах. Для України ця зміна має безпосередні практичні наслідки.

Значна частина українських виробників органічної продукції, орієнтованих на експорт до Європейського Союзу, проходить сертифікацію відповідно до вимог ЄС. За умови дотримання встановлених правил така продукція може маркуватися європейським органічним логотипом – так званим «євролистом».

До кінця 2024 року для допуску такої продукції на ринок ЄС застосовувався режим еквівалентності. Це означало, що правила виробництва та контролю в третій країні не обов'язково мали повністю відтворювати законодавство ЄС, але повинні були забезпечувати досягнення тих самих цілей і принципів та однаковий рівень гарантій відповідності.

Із 1 січня 2025 року для органів сертифікації, які контролюють операторів у третіх країнах, зокрема в Україні, застосовується режим відповідності. Такі органи мають бути визнані Європейською Комісією відповідно до статті 46 Регламенту (ЄС) 2018/848, а органічна продукція, призначена для експорту на ринок ЄС, має вироблятися та контролюватися відповідно до правил ЄС, а не лише за вимогами, визнаними еквівалентними.

Отже, українські виробники, які продовжують постачати органічну продукцію на ринок ЄС і мають право використовувати «євролисток», фактично вже працюють відповідно до європейських правил. Тому набрання чинності новим українським Законом не повинно спричинити для таких виробників різкого або «шокового» переходу. Водночас їм необхідно буде пройти сертифікацію відповідно до законодавства України та виконати передбачені ним національні процедурні й організаційні вимоги.

Категорії і ширший перелік органічної продукції

Одна з практичних змін – перехід від поділу за галузями органічного виробництва, наприклад рослинництвом чи тваринництвом, до класифікації та сертифікації за категоріями органічної продукції і продукції перехідного періоду.

Закон установлює сім таких категорій: 1) рослини та продукція рослинництва, не піддані переробці, зокрема насіння та садивний матеріал; 2) живі тварини та продукція тваринництва, не піддана переробці; 3) водорості та продукція аквакультури, не піддані переробці; 4) перероблені харчові продукти, зокрема продукція аквакультури; 5) вино; 6) корми; 7) продукція, тісно пов'язана із сільським господарством, або продукція, що не належить до інших категорій. Для окремих категорій передбачено спеціальні винятки, визначені за кодами УКТ ЗЕД.

Одночасно розширюється перелік продукції, яка може бути сертифікована як органічна. Крім традиційної сільськогосподарської продукції, харчових продуктів і кормів, Закон поширюється, зокрема, на бджолиний віск, дріжджі, сіль, ефірні олії, природні смоли, необроблені шкури, необроблену вовну і бавовну, кокони шовкопряда, дієтичні добавки рослинного походження та окремі інші продукти, тісно пов'язані із сільським господарством. Водночас дія Закону не поширюється, зокрема, на парфумерно-косметичну продукцію, лікарські засоби та діяльність закладів громадського харчування.

Класифікація за категоріями необхідна, зокрема, для відображення відповідної інформації в сертифікаті. У ньому зазначатимуть не лише категорію органічної продукції або продукції перехідного періоду, а й види діяльності, статус продукції та метод виробництва. Такий підхід відповідає структурі сертифікатів ЄС, спрощує оформлення документів і сприяє узгодженню української системи сертифікації з європейською.

Групова сертифікація: нові можливості для малих виробників

Однією з основних новел є сертифікація групи операторів. Група може об'єднувати визначених Законом виробників сільськогосподарської продукції, які перебувають у географічній близькості один до одного, та повинна мати спільну систему реалізації органічної продукції і систему внутрішнього контролю.

Кількість членів групи не може перевищувати двох тисяч. Такий механізм дає малим виробникам можливість розподілити витрати на сертифікацію та спільно організувати внутрішній контроль і реалізацію продукції. При цьому член групи не має права отримати індивідуальний сертифікат на той вид діяльності, який охоплено сертифікацією відповідної групи.

Роздрібна торгівля: кому буде потрібна сертифікація

Нові правила стосуватимуться не лише виробників. Загальне правило полягає в тому, що органічне виробництво та обіг органічної продукції і продукції перехідного періоду підлягають сертифікації. Отже, суб'єкти господарювання, які продають таку продукцію безпосередньо кінцевому споживачу, також повинні оцінити, чи поширюється на них обов'язок сертифікації.

Виняток передбачено для реалізації фасованої органічної продукції або фасованої продукції перехідного періоду безпосередньо кінцевому споживачу за одночасного виконання встановлених

Законом умов. Продавець не повинен здійснювати виробництво, імпорт або зберігання такої продукції, крім зберігання, пов'язаного з місцем її реалізації, а також не повинен передоручати відповідну діяльність іншим операторам за договором підряду.

Таким чином, продаж нефасованої органічної продукції, її перепакування, імпорт, окреме зберігання або інші операції з нею можуть вимагати сертифікації. Для роздрібної торгівлі це означає необхідність заздалегідь переглянути модель роботи з органічним асортиментом.

Простежуваність, матеріальний баланс і офіційні розслідування

Закон посилює вимоги до простежуваності органічної продукції на всіх стадіях її виробництва та обігу. Оператор повинен мати можливість ідентифікувати походження продукції, постачальників, покупців і вантажоодержувачів, а також документально підтвердити рух продукції від надходження сировини до реалізації готового продукту.

Щорічне інспектування з виїздом на потужності включатиме перевірку простежуваності та матеріального балансу. Під час такої перевірки зіставлятимуть обсяги отриманих продуктів і речовин, виробленої, придбаної, реалізованої та наявної на залишках продукції, а також дані про втрати на різних стадіях. Це дає змогу виявляти ситуації, коли заявлені обсяги органічної продукції не підтверджуються фактичними ресурсами та документами.

Окремо деталізовано повноваження уповноважених органів сертифікації щодо офіційних розслідувань. Не пізніше наступного робочого дня після виявлення обґрунтованої підозри або отримання відповідної інформації уповноважений орган сертифікації повинен розпочати офіційне розслідування. До отримання його результатів використання відповідної продукції або партії в органічному виробництві та її обіг як органічної продукції чи продукції перехідного періоду тимчасово заборонятимуть.

Невідповідності класифікуватимуть як незначні, значні та критичні. Їх перелік, опис, класифікацію та заходи реагування визначатиме типовий каталог заходів реагування на невідповідності. Особливості проведення офіційного розслідування мають бути деталізовані в порядку сертифікації.

Нова модель контролю: сертифікація під наглядом держави

Закон формує нову модель державного контролю, у якій органи сертифікації залишаються юридичними особами, акредитованими у сфері органічного виробництва та/або обігу органічної продукції, але для виконання контрольних функцій повинні додатково отримати уповноваження компетентного органу.

Після такого уповноваження органи сертифікації здійснюватимуть окремі заходи державного контролю та інші офіційні заходи: інспектування операторів і груп операторів, перевірку простежуваності та матеріального балансу, проведення офіційних розслідувань, прийняття рішень щодо сертифікатів і застосування заходів реагування на невідповідності.

Водночас компетентний орган контролюватиме діяльність самих уповноважених органів сертифікації, зокрема шляхом аудитів. За результатами такого нагляду він зможе вимагати усунення порушень, зупиняти або поновлювати дію уповноваження, обмежувати його сферу чи відкликати уповноваження. Отже, приватна сертифікація інтегрується в єдину систему державного контролю, а держава отримує механізми перевірки її ефективності та результативності.

Органічний гетерогенний матеріал: спеціальний режим замість звичайної сертифікації насіння

Також запроваджується нове для українського законодавства поняття – «органічний гетерогенний матеріал». Закон визначає його як сукупність рослин у межах одного ботанічного таксона найнижчого відомого рангу, що має спільні фенотипові характеристики, характеризується високим рівнем генетичного і фенотипового різноманіття окремих репродуктивних одиниць, не є сортом або сумішшю сортів та вирощена відповідно до вимог органічного законодавства.

Оператор або група операторів зможуть виробляти та реалізовувати посадковий матеріал, отриманий з органічного гетерогенного матеріалу, без включення до Реєстру суб'єктів насінництва

та розсадництва і без сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал, передбачених Законом України «Про насіння і садивний матеріал». Однак для цього необхідне рішення про визнання заяви (повідомлення) про реалізацію такого посадкового матеріалу або застосування принципу мовчазної згоди. Отже, йдеться не про дозвіл використовувати будь-яке несертифіковане насіння, а про спеціальний правовий режим для чітко визначеного матеріалу.

Що зміниться для українського споживача

Для українського споживача сертифікація продукції за вимогами українського органічного законодавства та наявність на продукції українського логотипу для органічної продукції передбачає більшу впевненість у тому, що продукцію з органічним маркуванням справді вироблено з дотриманням установлених вимог, а їх виконання контролюється в межах національної системи державного контролю.

Достовірність такого маркування можна буде перевірити за відомостями Реєстру операторів. До нього вноситиметься інформація про операторів і групи операторів, а також, зокрема, про видані та відкликані сертифікати, зупинення і поновлення їх дії. Уповноважені органи сертифікації також повинні розміщувати на своїх вебсайтах електронні версії виданих ними сертифікатів.

Така прозорість є важливою передумовою довіри до органічного ринку. Купуючи продукт з українським державним логотипом для органічної продукції, споживач повинен мати можливість перевірити обґрунтованість його використання.

Це означає, зокрема, що під час вирощування продукції та виробництва кормів не застосовувалися заборонені речовини й технології, а використання добрив і засобів захисту рослин обмежувалося речовинами, дозволеними для органічного виробництва, та здійснювалося з дотриманням установлених умов. Значна частина таких засобів має природне або біологічне походження.

Нові правила – нові можливості для органічного ринку

Отже, новий Закон не руйнує чинну систему органічного виробництва, а перебудовує її відповідно до сучасного регулювання ЄС. Розширення переліку продукції, запровадження групової сертифікації, нові вимоги до роздрібної торгівлі, посилення простежуваності та оновлення моделі державного контролю мають зробити український органічний ринок прозорішим і зрозумілішим для всіх його учасників.

Трирічний перехідний період дає державі час розробити необхідні підзаконні акти, а операторам та органам сертифікації – адаптувати свої процедури. Водночас ефективність нового регулювання залежатиме не лише від законодавчої бази, а й від якості його практичного впровадження: належної роботи реєстрів, послідовного державного нагляду та зрозумілих правил для бізнесу.

Для виробників, які вже працюють за правилами ЄС, адаптація до нового Закону не повинна потребувати докорінної перебудови виробничих і контрольних процесів. Натомість він може створити додаткові можливості для одночасної роботи на українському та європейському ринках.

Для споживача головним результатом має стати більша довіра до органічного маркування та можливість перевірити, що за відповідним логотипом справді стоять сертифіковане виробництво, простежуваність і контроль. (<https://blog.liga.net/user/yumovchan/article/59996>). – 2026. – 13.08).

Фінанси

Звітність зі сталого розвитку наближає українські правила розкриття корпоративної інформації до стандартів ЄС і створює нові вимоги для великого бізнесу.

Матеріал на сайті «Урядовий портал»

Уряд схвалив законопроект про запровадження в Україні звітності зі сталого розвитку

Кабінет Міністрів України схвалив проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо запровадження звітності із сталого розвитку».

Документ розроблено Міністерством фінансів на виконання зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС і наближає українське законодавство до Директиви ЄС 2013/34/ЄС про фінансову звітність, з урахуванням змін, внесених директивами (ЄС) 2022/2464, 2023/2775 та (ЄС) 2026/470.

Що зміниться

1. Компанії розкриватимуть інформацію про управління, а також про те, як їхня діяльність впливає на довкілля та суспільство.

Найбільш вагома новація законопроекту – запровадження обов'язкової звітності зі сталого розвитку. Це означає, що підприємства окремо розкриватимуть інформацію про свій вплив на екологію, дотримання прав працівників і прав людини, а також про заходи з протидії корупції.

Таку звітність готуватимуть за єдиними європейськими стандартами (ESRS) як окремий розділ звіту про управління, а подаватимуть – в електронному форматі за таксономією, що полегшить її аналіз інвесторами, партнерами та державними органами.

Обов'язок стосуватиметься великих підприємств, чистий оборот яких перевищує 450 мільйонів євро, а середня кількість працівників – понад 1000 осіб. Перший рік, за який компанії звітуватимуть за новими правилами, – 2028-й, що дає бізнесу час підготуватися.

Для держави – це крок до виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію з ЄС. Для бізнесу – вихід на єдині з європейськими компаніями правила гри: прозоріша звітність підвищує довіру інвесторів і полегшує залучення фінансування на міжнародних ринках.

2. Оновлено критерії, за якими компанії поділяють на мікро-, малі, середні та великі.

Граничні показники активів і обороту, за якими підприємство належить до тієї чи іншої категорії, приведено у відповідність із оновленими нормами ЄС. Зокрема:

Категорія	Балансова вартість активів	Чистий оборот
Мікропідприємства	до 450 тис. євро	до 900 тис. євро
Малі підприємства	до 5 млн євро	до 10 млн євро
Середні підприємства	до 25 млн євро	до 50 млн євро
Великі підприємства	понад 25 млн євро	понад 50 млн євро

(третьої критерій для всіх категорій (середня кількість працівників) залишається незмінним).

Оновлення критеріїв дозволить точніше визначати категорію підприємства та уникнути ситуацій, коли компанія потрапляє під надмірні звітні вимоги лише через інфляційне зростання показників, а не через реальне зростання бізнесу.

3. Державні підприємства перейдуть на міжнародні стандарти фінансової звітності.

З метою реалізації Політики державної власності законопроектом передбачено перехід державних унітарних підприємств та господарських товариств, у яких державі належить понад 50 % акцій (часток), на ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності за

міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), а також обов'язок складання звіту про управління. Це наблизить звітність держпідприємств до стандартів, зрозумілих іноземним інвесторам, і підвищить прозорість державного сектору економіки.

Чому це важливо

Запровадження звітності зі сталого розвитку – це не додаткове навантаження заради звітності, а інструмент, який працює на економіку: він створює однакові правила для українських і європейських компаній, полегшує їм вихід на міжнародні ринки капіталу та підвищує інвестиційну привабливість України. Водночас перехідний період до 2028 року дає бізнесу час підготуватися, а оновлені критерії категорій підприємств знижують адміністративне навантаження на компанії, які найбільше цього потребують.

Довідково

Законопроект розроблено на виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку (схвалена розпорядженням Уряду від 18.10.2024 № 1015-р) та Національної програми адаптації законодавства України до права ЄС (затверджена постановою Уряду від 01.04.2026 № 438). (<https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-zakonoproiekt-pro-zaprovadzhennia-v-ukraini-zvitnosti-zi-staloho-rozvytku>). – 2026. – 20.08).

Євроінтеграція України залежить не лише від законів, а й від ефективного корпоративного управління та незалежності наглядових рад.

Матеріал на сайті «LIGA.net»

Автор: Вієстурс Лієгіс, керуючий партнер Amrop в Україні, партнер Amrop у Латвії, член практик з послуг для рад директорів, цифрових технологій та оборони компанії Amrop.

Шлях до ЄС починається з управління: чому наглядові ради важливі для реформ

Відкриття переговорів між Україною та ЄС щодо першого, базового кластера («fundamentals») – це, без перебільшення, історична подія. Проте як людина, яка роками працює з українським та європейським бізнесом, я чудово розумію: практичний успіх інтеграції залежатиме не від гучних політичних заяв, а від реальних, стійких інституційних змін на місцях.

Роки роботи з реформою корпоративного управління в Україні та безпосередня участь у десятках конкурсів із відбору незалежних членів наглядових рад для ключових ДП формують у мене чітке розуміння: якісний склад рад, їхня реальна незалежність та професійний нагляд – це не другорядні речі. Це фундаментальні блоки, без яких неможливо побудувати жоден зрозумілий для Брюсселя шлях до членства.

Де пролягає зв'язок між євроінтеграцією та управлінням?

Під час червневої Міжурядової конференції (URC) європейські партнери абсолютно справедливо відзначили колосальний прогрес, який Україна продемонструвала на тлі безпрецедентних викликів великої війни. Проте за лаштунками дипломатичних перемог залишається жорстка базова вимога ЄС: країни-кандидати мають не просто синхронізувати закони, а повністю адаптувати свої інституції та щоденні бізнес-практики до європейських стандартів. А ця спроможність цілком і повністю спирається на якість управління – як у державному, так і в приватному секторах.

Для України це означає дуже конкретний виклик. Потрібно не просто механічно ухвалювати пакети євроінтеграційних законів. Необхідно впроваджувати прозорі рішення на основі реальних заслуг і компетенцій (меритократії) у керівництві тих стратегічних компаній, які безпосередньо впливають на фінансову стабільність держави та щоденне життя мільйонів українців.

Досвід формування наглядових рад в українських ДП показує, що для досягнення реального результату необхідний повний цикл: від глибокого аналізу потреб підприємства до залучення провідних міжнародних та галузевих експертів. Практика доводить, що робота в Україні під час повномасштабної війни суттєво збагачує управлінський багаж керівників вищої ланки. При цьому ключове значення має не лише сам відбір, а й супровід процесів адаптації нових директорів (board induction) та регулярне оцінювання їхньої ефективності. Це необхідно для того, щоб наглядові ради переростали формальний статус і ставали дієвими органами контролю.

У контексті євроінтеграції такі практичні кроки мають вирішальне значення: якщо мета – зробити модель поетапного чи прискореного вступу до ЄС успішною реальністю, реформу корпоративного управління слід сприймати як критичну інфраструктуру. Її потрібно закладати на ранніх етапах, жорстко тестувати під навантаженням та постійно підтримувати. Коли наглядова рада формується через прозорий конкурс, жорстко контролює конфлікти інтересів та вимагає відкритої звітності, автоматично знижуються корупційні ризики, зростає суспільна довіра та прискорюється зближення українського бізнес-поля з нормами ЄС.

Три пріоритети, на яких ми маємо сфокусуватися вже зараз

Щоб прискорений рух України до Євросоюзу виглядав реалістичним і викликав довіру у партнерів, я бачу три головні завдання:

Інституціоналізація відбору на основі компетенцій. Процеси призначення до наглядових рад на національному та галузевому рівнях мають бути повністю захищені від політичного втручання чи кулуарних домовленостей. Конкурси повинні бути прозорими, конкурентними та орієнтованими виключно на професійний профіль кандидата.

Посилення спроможності самих рад. Недостатньо просто обрати правильних людей. Радам потрібні постійний розвиток, безперешкодний доступ до незалежного аудиту та якісної юридичної експертизи, а також регулярна зовнішня оцінка ефективності. Тільки так вони зможуть відповідати високим очікуванням Брюсселя.

Реальний контроль та безкомпромісна прозорість. Будь-які юридичні реформи залишаться на папері, якщо вони не підкріплені дієвими інструментами контролю: жорсткими санкціями за порушення, розкриттям інформації та чітким аудиторським слідом. Весь прогрес України має бути відкритим і зрозумілим як для нашого суспільства, так і для європейських партнерів.

Ризики швидкого «політичного» вступу без інституційної глибини

Я переконаний: швидкий політичний крок і прийняття України до ЄС мають супроводжуватися завершеною реформою корпоративного управління. Це сприятиме довірі західних платників податків до фінансування програм повоєнного відновлення України.

З іншого боку, якщо ми поєднаємо гнучку модель інтеграції із прискореною, але безкомпромісною та жорсткою реформою управління, це принесе зовсім інші результати. Це допоможе захистити інвестиції, залучити в країну великий приватний капітал і зробити майбутнє повноправне членство України взаємовигідним для всіх сторін.

Хто і що має зробити для успіху цього процесу?

1. Інституції ЄС та країни-члени: мають скерувати технічну допомогу не просто на механічне переписування законів та гармонізацію нормативних актів, а на реальне підвищення ефективності роботи рад директорів.

2. Міжнародні донори та інвестори: повинні чітко та послідовно пов'язувати фінансову й менторську підтримку із конкретними досягненнями у сфері прозорості та ефективності наглядових рад ДП.

3. Українська влада: має тримати в абсолютному пріоритеті незалежність конкурсних механізмів та професіоналізацію наглядових рад стратегічних підприємств. Для Заходу це найбільш вимірюваний маркер реальної відданості європейському вектору.

Геополітичний контекст дійсно складний, і він змушує нас шукати нестандартні, творчі моделі інтеграції. Проте кожен аванс чи політичний сигнал від Європи має обов'язково підтверджуватися практичними результатами в управлінні на місцях.

Підкреслю, що сильні та незалежні наглядові ради – це не додаткове бюрократичне навантаження. Це наріжний камінь економічної стабільності, головний магніт для інвесторів та чітка ознака інституційної зрілості держави. Для європейських політиків, які сьогодні оцінюють реалістичність інтеграції України, спроможність нашого корпоративного управління – це не другорядна тема. Це той самий головний механізм, який спроможний перетворити великі політичні обіцянки на тривалу та успішну інтеграцію. (<https://blog.liga.net/user/lviiehis/article/59916>). – 2026. – 05.08).

Україна узгоджує новий Митний кодекс із правом ЄС, залишаючи дискусійними повноваження митниці у сфері досудового розслідування.

Матеріал на сайті «Європейська правда»

Автор: Ярослав Любченко, генеральний директор ДП «Прозорро».

До Європи із Prozorro: як Україна входить до єдиного ринку публічних закупівель ЄС

Десять років тому Україна приєдналася до Угоди СОТ про державні закупівлі (GPA). Це відкрило українському бізнесу доступ до ринків публічних закупівель країн-учасниць угоди, серед яких і держави-члени Європейського Союзу.

Відтоді українські компанії беруть участь у міжнародних тендерах та успішно конкурують за державні контракти. Паралельно Україна послідовно наближала власну систему публічних закупівель до стандартів ЄС. А ухвалення 27 травня 2026 року профільного закону стало новою віхою гармонізації українського законодавства з правом ЄС.

Проте відкритий ринок і спільні правила – лише частина європейської інтеграції.

Не менш важливо усунути цифрові бар'єри між українським та європейським просторами публічних закупівель. Саме це завдання вирішує інтеграція системи Prozorro з TED (Tenders Electronic Daily) – офіційною платформою Європейського Союзу для публікації інформації про публічні закупівлі. Зараз процес перебуває на завершальному етапі.

Можливості для бізнесу та держави

Для українських компаній інтеграція з TED означає насамперед простіший вихід на європейський ринок публічних закупівель.

Сьогодні підприємствам, які прагнуть брати участь у державних тендерах країн ЄС, доводиться користуватися десятками національних платформ, різними механізмами пошуку та інформаційними ресурсами.

Інтеграція дозволить знаходити інформацію про закупівлі через єдину точку доступу. Це спростить пошук тендерів, аналіз вимог замовників, оцінку перспектив участі та підготовку тендерних пропозицій.

Менше часу витратиметься на моніторинг різних платформ і пошук інформації, а систематизований доступ до закупівель зробить роботу на європейському ринку більш прогнозованою. Це означає кращі умови для планування експорту, розвитку партнерств та довгострокової участі українського бізнесу в публічних закупівлях країн ЄС.

Для України інтеграція з TED означає не лише ширший доступ до європейського ринку, а й новий рівень взаємодії з міжнародними фінансовими організаціями та партнерами з розвитку.

Українські закупівлі автоматично стають доступнішими для європейських постачальників, що посилює конкуренцію та підвищує ефективність використання державних коштів.

Особливо важливо це для проєктів відбудови.

У найближчі роки процес економічного та інфраструктурного відновлення України залишатиметься одним із найбільших інвестиційних проєктів у Європі, а міжнародні партнери все більше зацікавлені використовувати українську цифрову інфраструктуру для реалізації власних програм.

Саме тому дедалі більшого значення набуває Donor Module – окремий модуль Prozorro для закупівель за правилами міжнародних фінансових організацій.

Сьогодні ним уже користуються Європейська комісія, Світовий банк, Європейський інвестиційний банк та інші міжнародні партнери. Модуль дозволяє проводити закупівлі через українську цифрову систему відповідно до політик і процедур кожної організації.

Із 2023 року через Donor Module вже укладено договорів на понад 5,05 млрд грн, і цей показник постійно зростає.

У поєднанні з цифровою екосистемою DREAM модуль забезпечує повну простежуваність проєктів – від джерела фінансування до кожної окремої закупівлі. Саме така прозорість стала однією з ключових вимог програми ЄС Ukraine Facility, і українська система вже сьогодні забезпечує її виконання.

Досвід України для ЄС

Інтеграція – двосторонній процес.

Європейський бізнес отримує простіший доступ до українського ринку та до одного з найбільших інвестиційних проєктів сучасної Європи – відбудови України.

Європейські інституції отримують не лише прозорість використання коштів, а й можливість реалізовувати міжнародні проєкти через цифрову інфраструктуру, ефективність якої вже підтверджена практикою.

За останнє десятиліття Prozorro пройшла шлях від антикорупційної реформи до цифрової екосистеми, яка довела свою стійкість під час повномасштабної війни та стала платформою для нових рішень у сфері міжнародного фінансування, оборонних закупівель і відбудови.

Саме цей практичний досвід Україна приносить до європейського цифрового простору.

Це підтверджують і міжнародні оцінки. За результатами Дослідження ООН з розвитку електронного урядування 2024 року Україна посіла перше місце у світі за індексом UN E-Participation та п'яте місце за Online Services Index, увійшовши до числа світових лідерів цифрової трансформації державного сектора.

Інтеграція Prozorro з TED не завершиться запуском технічного рішення. Попереду – розвиток повноцінної англomовної взаємодії із системою, подальша гармонізація даних і класифікаторів, адаптація процедур до європейських цифрових стандартів, підготовка українського бізнесу до роботи на спільному ринку та зміцнення кіберстійкості.

Це довгостроковий процес, який вимагатиме спільної роботи України, бізнесу та європейських партнерів.

Десять років тому реформу публічних закупівель запускали як внутрішньоукраїнську ініціативу, покликану зробити публічні закупівлі відкритими та конкурентними.

Сьогодні її вже не можна розглядати виключно як національну систему. Інтеграція з TED засвідчує, що рішення, створене для України, стає частиною спільної європейської цифрової інфраструктури.

Саме це і є свідченням зрілості реформи: Україна тепер не лише впроваджує західні практики, а й сама пропонує рішення, що працюватимуть на користь спільного європейського ринку. (<https://www.eurointegration.com.ua/experts/2026/08/7/7242956/>). – 2026. – 07.08).

Приєднання України до SEPA потребує посилення захисту викривачів у сфері фінансового моніторингу та приведення антилегалізаційного законодавства до вимог ЄС.

Матеріал на сайті «*Центр політико-правових реформ*»

Щодо приєднання України до Єдиної зони платежів у євро... за допомогою викривачів порушень антилегалізаційного законодавства

10 серпня у Верховній Раді зареєстровано Проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо забезпечення відповідності актам права Європейського Союзу та відповідним критеріям, встановленим Європейською платіжною радою, з метою приєднання України до Єдиної зони платежів у євро (SEPA)» (реєстраційний № 15501, далі – Проект Закону).

Ним передбачено, зокрема, зміни:

- до ст. 41 Кодексу України про адміністративну відповідальність (КУпАП) («Порушення вимог законодавства про працю та про охорону праці») – щодо встановлення відповідальності за піддання негативним заходам впливу або їх загрози у зв'язку з поданням працівником, відповідальним за проведення фінансового моніторингу суб'єкта первинного фінансового моніторингу, інформації відповідно до антилегалізаційного законодавства чи у зв'язку з повідомленням про порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації;
- до ст. 166-9 КУпАП («Порушення законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення») – щодо встановлення відповідальності за використання інформації про викривача у сфері антилегалізаційного законодавства;
- до ст. 172 КК («Грубе порушення законодавства про працю») – щодо встановлення відповідальності за звільнення працівника з роботи у зв'язку з поданням працівником, відповідальним за проведення фінансового моніторингу суб'єкта первинного фінансового моніторингу, інформації відповідно до антилегалізаційного законодавства чи у зв'язку з повідомленням про порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації.

Оцінка ЦППР

Україна для отримання фінансової допомоги від міжнародних партнерів має виконати низку завдань, зокрема в рамках реалізації ініціативи ЄС «Ukraine Facility», яка передбачає отримання протягом 2024–2027 років допомоги у розмірі 50 мільярдів євро від ЄС. Зокрема, необхідно виконати умови приєднання України до SEPA і довести еквівалентність своєї системи фінансового моніторингу вимогам права ЄС.

SEPA – це інтегрований ринок платежів у євро, який охоплює 41 країну (включаючи країн-кандидатів). П'ять країн-кандидатів на вступ до ЄС (Албанія, Молдова, Північна Македонія, Сербія та Чорногорія) вже включені до SEPA. Приєднання до SEPA дозволить українським банкам, підприємствам та громадянам здійснювати євро-перекази швидко, безпечно та за значно нижчою вартістю, ніж зараз, що безпосередньо вплине на розвиток зовнішньої торгівлі, руху капіталу, інвестицій та фінансової інклюзії.

Проект Закону передбачає врегулювання вимог, визначених Директивою (ЄС) 2015/849 від 20.05.2015 «Про запобігання використанню фінансової системи для цілей відмивання грошей або фінансування тероризму, про внесення змін до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 648/2012 та про скасування Директиви Європейського Парламенту і Ради 2005/60/ЄС та Директиви Комісії 2006/70/ЄС», а саме:

- статтею 38: держави-члени повинні забезпечити юридичний захист осіб, включаючи працівників і представників зобов'язаної особи, що здійснюють внутрішнє повідомлення або

повідомлення підрозділу фінансової розвідки про підозру відмивання грошей або фінансування тероризму, від погроз, помсти або ворожих дій, зокрема, від несприятливих або дискримінаційних дій на робочому місці;

- статтею 61: механізми захисту повинні включати щонайменше належний захист працівників або осіб, які знаходяться в порівнянному становищі, зобов'язаних осіб, які повідомляють про порушення, вчинені всередині зобов'язаної особи.

У Проєкті Закону враховано вимоги Директиви (ЄС) 2019/1937 Європейського парламенту і ради ЄС від 23.10.2019 «Про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства союзу». Адже у ній йдеться про широке визначення особи викривача як будь-якої особи, яка повідомляє інформацію, отриману під час здійснення професійної діяльності про порушення законодавства ЄС у ключових перелічених у Директиві сферах суспільного життя, серед яких і запобігання відмиванню грошей та фінансуванню тероризму (а не лише в сфері корупції, як це визначено в чинному українському законодавстві).

На жаль, Проєкт Закону не враховує, що поняттям «працівник» у статтях 41 КУпАП і 172 КК не охоплюється особа, яка має статус «військовослужбовця» («особа, яка перебуває в порівнянному становищі» з працівником): обіймаючи певні посади військовослужбовець так само може відповідати за проведення фінансового моніторингу суб'єкта первинного фінансового моніторингу, подавати відповідну інформацію тощо.

Проєкт Закону пов'язаний зі 100-сторінковим законопроектом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідності актам права Європейського Союзу та відповідним критеріям, встановленим Європейською платіжною радою, з метою приєднання України до Єдиної зони платежів у євро (SEPA)» (реєстраційний № 14327-д), який з 6 квітня 2026 року перебуває на розгляді Верховної Ради. (<https://pravo.org.ua/analytical-materials/shhotyzhnevyj-analiz-11-17-serpnya-2026-roku/>). – 2026. – 18.08).

Податки та митниця

Цифрова модернізація митниці до 2030 року забезпечить сумісність українських митних сервісів із системами ЄС і спростить процедури для бізнесу та громадян.

Матеріал на сайті *Державної митної служби України*

Українська митниця переходить на європейські цифрові стандарти: затверджено новий план розвитку до 2030 року

Україна продовжує впевнено рухатися до членства в Європейському Союзі. Один із важливих кроків на цьому шляху – модернізація митниці.

Саме тому Міністерство фінансів України затвердило оновлений Стратегічний план цифрового розвитку Державної митної служби до 2030 року (наказ від 27.07.2026 № 406). Цей документ визначає, якою має стати українська митниця вже найближчими роками, які цифрові сервіси необхідно створити або вдосконалити та як вони працюватимуть разом із митними системами країн ЄС.

Саме тому Міністерство фінансів України затвердило оновлений Стратегічний план цифрового розвитку Державної митної служби до 2030 року (наказ від 27.07.2026 № 406). Цей документ визначає, якою має стати українська митниця вже найближчими роками, які цифрові сервіси необхідно створити або вдосконалити та як вони працюватимуть разом із митними системами країн ЄС.

Що це означає простими словами?

Сьогодні митниця – це вже давно не лише люди на кордоні, які перевіряють документи та вантажі. Значна частина її роботи відбувається в електронних системах.

Саме вони забезпечують оформлення товарів, міжнародний транзит, аналіз ризиків, обмін інформацією між країнами та боротьбу з митними правопорушеннями.

Новий Стратегічний план передбачає, що всі ці цифрові системи поступово працюватимуть за європейськими правилами та використовуватимуть сучасні технології, сумісні з інформаційними системами ЄС.

Навіщо це потрібно?

Україна поступово приводить своє законодавство та державні сервіси у відповідність до стандартів Європейського Союзу. Митниця є однією з ключових сфер цього процесу.

Щоб українська та європейські митниці могли швидко й безпечно обмінюватися інформацією, їхні інформаційні системи повинні працювати за єдиними принципами та використовувати однакові технічні стандарти.

Саме це і передбачає новий Стратегічний план.

Його підготовка відбувалася за участю Міністерства фінансів України, експертів Європейської Комісії, Генерального директорату з питань оподаткування та митного союзу (DG TAXUD) і проєкту EU4PFM.

Що саме зміниться?

Документ містить детальний план цифрової модернізації митної служби до 2030 року.

Передбачено створення та розвиток сучасних електронних систем для оформлення імпорту, експорту, міжнародного транзиту, попереднього інформування про переміщення товарів, централізованого митного оформлення та інших сервісів, які вже використовуються в країнах Європейського Союзу.

Одночасно продовжиться розвиток і вже існуючих українських електронних сервісів – автоматизованої системи митного оформлення, системи управління ризиками, «Єдиного вікна для міжнародної торгівлі» та інших цифрових рішень, якими щодня користуються бізнес і митні органи.

Змінюється не лише техніка, а й підхід до роботи.

Новий план передбачає не просто створення окремих комп'ютерних програм.

Перед початком розробки кожної нової системи буде детально описуватися сам процес роботи митниці. Це дозволить створювати сервіси, які максимально відповідають реальним потребам бізнесу та громадян, швидше впроваджувати нові рішення та легше їх удосконалювати в майбутньому.

Крім того, нові цифрові системи створюватимуться за модульним принципом. Це означає, що їх можна буде поступово розширювати, оновлювати та інтегрувати між собою без необхідності повністю замінювати вже створені рішення.

Що це дасть бізнесу?

Для українських підприємств це означає:

- більше електронних послуг;
- менше паперових документів;
- швидше проходження митних процедур;
- простішу взаємодію з митними органами.

Це також сприятиме розвитку міжнародної торгівлі та зробить український бізнес більш конкурентоспроможним на європейському ринку.

А що зміниться для громадян?

Більшість цих змін залишаться непомітними для громадян, однак їхній результат відчужатиме кожен.

Сучасні цифрові сервіси допоможуть зробити роботу митниці швидшою, прозорішою та ефективнішою. Це означає менше бюрократії, швидший обмін інформацією, сучасніші електронні сервіси та кращий контроль за переміщенням товарів через державний кордон.

Чому це важливо для України?

Реалізація Стратегічного плану дозволить інтегрувати українську митницю до єдиного цифрового митного простору ЄС, виконати міжнародні зобов'язання України та створити сучасну систему, яка відповідатиме найкращим європейським практикам.

Заплановано зміну всієї моделі роботи митниці – від окремих електронних сервісів до єдиної сучасної цифрової екосистеми, яка працюватиме за європейськими стандартами та забезпечить більш якісні послуги для бізнесу, громадян і держави. (<https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/ukrayinska-mitnitsia-perekhodit-na-ievropeiski-tsifrovi-standarti-zatverdzheno-novii-plan-rozvitku-do-2030-roku-2942#scrollTop=0>). – 2026. – 04.08).

Проект нового Митного кодексу закладає перехід України на митні правила ЄС, цифровізацію процедур і нові механізми взаємодії бізнесу з митницею.

Матеріал на сайті «EUKраїна»

Верховна Рада схвалила у першому читанні євроінтеграційний проєкт нового Митного кодексу України

Верховна Рада України схвалила в першому читанні законопроект № 15450 – новий Митний кодекс України. Документ отримав позитивну оцінку Європейської Комісії. Він створює правову основу для переходу на єдині з Європейським Союзом митні правила, термінологію та стандарти безпеки і є ключовим кроком на шляху до вступу України в митний союз ЄС.

Запропоновані в документі єдині митні правила передбачають прозорість процедур для бізнесу, а для економіки – відкриття нових можливостей щодо експорту, залучення інвестицій та інтеграцію в європейські ланцюги постачань. Водночас ухвалення нового Митного кодексу є однією з умов отримання макрофінансової допомоги (Ukraine Support Loan), що дозволить залучити до держбюджету 1,5 млрд євро для покриття ключових видатків.

Проект нового Кодексу побудований за логікою європейського митного законодавства і налічує 781 статтю. Набрання ним чинності очікується з 1 грудня 2027 року – бізнес і митниця отримають час на адаптацію, а перехід на нові електронні системи завершиться поетапно до кінця 2029 року.

Основні нововведення

- Термінологія та підходи ЄС. Повний перехід на митну термінологію Європейського Союзу, запровадження системи авторизацій і митних процедур, а також європейського підходу до прийняття рішень, декларування, митного боргу, гарантій та звільнень від сплати мита. Безперервність для бізнесу. Чинні безстрокові авторизації продовжать діяти, а строкові – діятимуть до завершення терміну. Компанії зі статусом авторизованого економічного оператора (АЕО) збережуть переваги довіреного партнера митниці: менший обсяг фізичного та документального контролю, першочергове оформлення, а в перспективі – взаємне визнання статусу митними органами інших країн.

- «Право бути почутим». Запроваджується процедура, за якою бізнес зможе довести обґрунтованість своєї митної вартості ще до прийняття митницею формального рішення, що має зменшити кількість судових спорів.

- Повна цифровізація. Кодекс закріплює обмін даними між бізнесом і митницею через електронне «єдине вікно», куди дозвільні документи інших органів надходитимуть автоматично.

Для підприємців це означає менше паперу, особистих візитів до митниці та простору для суб'єктивних рішень – а отже, і менші корупційні ризики.

- Прозоре оскарження рішень. Закріплюється чіткий порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності митних органів – спочатку до органу вищого рівня, а за потреби до суду – узгоджений із Законом України «Про адміністративну процедуру».

- Збережені пільги. Проект повністю зберігає чинні пільги з оподаткування ввезним митом, зокрема для підтримки обороноздатності, енергетики та надання гуманітарної допомоги. На період воєнного стану та рік після його завершення збережено й порогові значення звільнення від мита для товарів у багажі громадян (до 500 євро/50 кг наземним транспортом та до 1000 євро/50 кг авіатранспортом).

- Оперативно-розшукові повноваження митниці. Кодекс передбачає наділення митних органів оперативними та слідчими повноваженнями – практика, поширена у 25 країнах-членах ЄС. Ці норми не набудуть чинності одночасно з ухваленням Кодексу: критерії та межі повноважень митників будуть окремо визначені у змінах до Кримінального процесуального кодексу та інших законів після консультацій з прокуратурою, бізнесом і експертами. (<https://eu-ua.kmu.gov.ua/news/verhovna-rada-shvalyla-u-pershomu-chytanni-yevrointegratsijnij-proyekt-novogo-mytного-kodeksu-ukrayiny/>). – 2026. – 19.08).

Експерти ЦППР застерігають стосовно надання митниці слідчих повноважень, що суперечить логіці реформ правопорядку та може послабити інституційну роль БЕБ.

Матеріал на сайті ГО «Центр політико-правових реформ»

Новий Уряд підтримує надання митній службі повноважень з досудового розслідування

29 липня новий Кабінет Міністрів України подав на розгляд парламенту проект Митного кодексу України (реєстр. № 15450) як один із перших своїх законопроектів.

Підготовка та ухвалення нової редакції Кодексу зумовлена необхідністю впровадження в національне законодавство України положень Митного кодексу ЄС, інших актів Європейського Союзу у цій сфері, поширення вимог Закону України «Про адміністративну процедуру» на митні правовідносини, як це передбачено Дорожньою картою з питань реформи державного управління.

Водночас проект Кодексу (як і попередня редакція проекту Митного кодексу під реєстр. № 15295) передбачає утворення у складі Державної митної служби «спеціалізованих правоохоронних підрозділів», в яких детективи будуть здійснювати оперативно-розшукову діяльність і досудове розслідування фактів контрабанди.

Оцінка ЦППР

Експерти Центру раніше піддавали критиці це рішення Уряду через заперечення ідеї перетворення Державної митної служби з інспекційного органу на ще один орган досудового розслідування.

Такі кардинальні зміни у сфері правопорядку не передбачені стратегічними документами у сфері європейської інтеграції (ні Дорожньою картою з питань верховенства права, ні Дорожньою картою з питань реформи державного управління, ні Звітом Європейської комісії про розширення) чи кримінальної юстиції (Комплексним стратегічним планом реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки). Також була відсутня широка експертна дискусія з приводу доцільності такого кроку.

Лише галузева Національна стратегія доходів до 2030 року пропонує поєднати заходи щодо криміналізації відповідальності за незаконне переміщення товарів, вже запроваджені на підставі

Закону від 2023 року, із наданням митним органам повноважень здійснювати оперативно-розшукову діяльність та проводити досудове розслідування в справах про контрабанду.

Урядова ініціатива відповідно є усиченням повноважень Бюро економічної безпеки, яке наразі розслідує кримінальні правопорушення у виді контрабанди, передбачені статтями 201-3, 201-4 Кримінального кодексу. І це може бути розцінено як порушення зобов'язань у процесі євроінтеграції, адже один із критеріїв для членства України в ЄС (benchmarks) вимагає досягнення відчутного прогресу в подальшому зміцненні потенціалу, статусу та незалежності Бюро економічної безпеки (ІВМ 24.7.4).

Проект Кодексу заперечує логіку і тенденцію реформ у сфері правопорядку останніх десятиліть, невід'ємною ознакою яких є забезпечення незалежності органів досудового розслідування. Ухвалення Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» від 2021 року і сам процес утворення Бюро як відокремленого від податкових і митних органів центрального органу виконавчої влади є реалізацією вимог Концепції реформування кримінальної юстиції України від 2008 року, що «для виконання завдань щодо проведення досудового розслідування податкових, фінансових та митних злочинів і кримінальних проступків податкова міліція має бути відокремлена від Державної податкової служби України і реорганізована у самостійний орган кримінальної юстиції».

Натомість утворення спеціалізованих правоохоронних підрозділів у складі Державної митної служби для досудового розслідування контрабанди відображає зворотній процес і фактичне повернення на 20 років назад у розвитку, коли у Державній митній службі існували підрозділи дізнання.

Несистемність законодавчої пропозиції підтверджується і тим, що для повноцінного надання Державній митній службі повноважень з досудового розслідування необхідні зміни до Кримінального процесуального кодексу, які Кабінет Міністрів України не готував.

Недоцільно також і з фінансових міркувань, особливо в умовах особливого періоду (воєнного стану та відбудовного періоду), створювати окремий орган (підрозділ) для розслідування лише одного виду злочинів (контрабанди), у той час як вже існує орган, який здатен ефективно виконувати відповідні повноваження (БЕБ). Для розслідування якогось одного-двох навіть особливо тяжких злочинів окремий орган ніколи не створювався.

Урядовий проект також скасовує новації в роботі Митної служби, запроваджені Законом від 2024 року. Йдеться про участь представників міжнародних партнерів з вирішальним голосом у роботі конкурсної комісії з відбору керівника митної служби, Комісії з зовнішнього оцінювання роботи служби, Дисциплінарного комітету. (<https://pravo.org.ua/analytical-materials/shhotyzhnevyyj-analiz-28-lypnya-03-serpnya-2026-roku/>). – 2026. – 03.08).

Парламентський комітет пропонує переглянути спірні норми нового Митного кодексу щодо слідчих повноважень митниці та процедури призначення її керівництва.

Матеріал на сайті ГО «Центр політико-правових реформ»

Проект Митного кодексу ухвалений в I читанні, але повноваження митної служби з досудового розслідування будуть переглянуті

19 серпня Верховна Рада України підтримала в I читанні урядовий проект Митного кодексу (реєстр. № 15450) (далі – Кодекс).

Підготовка та ухвалення нової редакції Кодексу зумовлена необхідністю впровадження в національне законодавство України положень Митного кодексу ЄС (встановленого Регламентом

(ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 року), інших актів Європейського Союзу у цій сфері, поширення вимог Закону України «Про адміністративну процедуру» на митні правовідносини, як це передбачено Дорожньою картою з питань реформи державного управління.

Однак при підготовці проекту Кодексу до II читання будуть переглянуті положення про утворення у складі Державної митної служби «спеціалізованих правоохоронних підрозділів» та зміну процедури призначення Голови Митної служби.

Оцінка ЦППР

Експерти Центру неодноразово піддавали критиці положення проекту Кодексу про перетворення Державної митної служби з інспекційного органу на ще один орган досудового розслідування.

Основними причинами критики цієї ідеї є:

- невідповідність існуючим стратегічним документам у сфері європейської інтеграції та кримінальної юстиції;
- обмеження повноважень Бюро економічної безпеки, що може бути розцінено як порушення зобов'язань у процесі євроінтеграції;
- несистемність відповідної законодавчої пропозиції;
- необґрунтовані додаткові витрати бюджетних коштів на утворення нового органу досудового розслідування.

У висновку профільного Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики про рекомендацію ухвалення проекту Кодексу в I читанні вказано, що законодавчі пропозиції стосовно створення в системі митних органів спеціального підрозділу зі статусом правоохоронного органу, який буде наділений повноваженнями на здійснення виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, є передчасними та потребують подальшого детального аналізу, з огляду на започатковані реформи митних органів.

Тому, запропоновано відкласти розгляд цього питання до повного завершення реформи митних органів і проведення переатестації посадових осіб митних органів та виключити з проекту Кодексу положень, що передбачають створення вищезазначеного підрозділу у структурі митних органів.

Урядовий проект також скасовував новації в роботі Митної служби України, запроваджені Законом від 2024 року. Йдеться про участь представників міжнародних партнерів з вирішальним голосом у роботі конкурсної комісії з відбору керівника митної служби, Комісії з зовнішнього оцінювання роботи служби, Дисциплінарного комітету.

Профільний парламентський Комітет і в цій частині запропонував доопрацювати проект Кодексу і перенести до його тексту положення щодо процедури відбору та призначення Голови Митної служби України, його першого заступника та заступників, порядку проведення щорічного зовнішнього незалежного аудиту ефективності діяльності митних органів, передбачених чинним законодавством з питань митної справи. (<https://pravo.org.ua/analytical-materials/shhotyzhnevyyj-analiz-18-24-serpnya-2026-roku/>). – 2026. – 26.08).

ЗЕЛЕНА СТРАТЕГІЯ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ

Транспорт та логістика

План дій Уряду визначає інфраструктурні пріоритети на 2026–2027 роки: системну відбудову, безпечну логістику, модернізацію транспорту та інтеграцію до ЄС.

Матеріал на сайті Міністерства з відновлення, інфраструктури та транспорту України

Відбудова, безпечна логістика та інтеграція до ЄС: які пріоритети Мінінфраструктури передбачає План дій Уряду

Кабінет Міністрів України затвердив План дій Уряду, який визначає основні державні завдання, пріоритети, принципи роботи Уряду та конкретні цілі, що стоять перед ним.

У документі визначено ключові завдання Міністерства з відновлення, інфраструктури та транспорту України на 2026-2027 роки.

«План дій Уряду задає чіткий вектор переходу від точкового відновлення до системного розвитку. Наше ключове завдання – створити стійку й інклюзивну інфраструктуру, повністю інтегровану в європейський простір, де кожен регіон і кожна громада мають надійні інструменти для відновлення, безпечної логістики та економічного зростання», – наголосив Міністр з відновлення, інфраструктури та транспорту України Микола Калашник.

Загальна програмна ціль Міністерства – створити умови для економічного зростання та інтеграції України в європейський простір через відбудову стійкої логістики, модернізацію житлово-комунального господарства, захист критичної інфраструктури та впровадження європейських стандартів за підтримки міжнародних партнерів.

1. Системна політика відновлення

Перший пріоритет – перехід від відновлення окремих об’єктів до єдиної державної політики відбудови. У 2026–2027 роках Міністерство планує сформулювати основні засади політики відновлення та визначити єдині підходи до управління процесами відбудови держави. Одним із ключових результатів має стати єдина методика оцінки результатів відновлення об’єктів, регіонів та країни загалом. В її основі – людиноцентричність, інклюзивність та енергоефективність.

2. Сучасна транспортна система, інтегрована до ЄС

Найбільший блок завдань стосується розвитку транспортної системи та її повної інтеграції у транс’європейську транспортну мережу.

Один із пріоритетів – український кордон. Заплановано відкрити новий пункт пропуску з Румунією, модернізувати п’ять існуючих пунктів пропуску та загалом збільшити їх пропускну спроможність на 15 %. Це має скоротити час перетину кордону, покращити логістику та розширити експортні можливості України.

В автомобільному транспорті Міністерство працюватиме над продовженням транспортного безвізу з ЄС, цифровізацією та детінізацією ринку, впровадженням європейських стандартів безпеки. Зокрема, планується забезпечити 100 % технічний контроль вперше ввезених вживаних автомобілів та запровадити нову модель фінансування соціально важливих пасажирських перевезень.

Окремий напрям – стійкість дорожньої мережі під час війни. Йдеться про ліквідацію пошкоджень на дорогах державного значення та захист дорожньої інфраструктури прифронтових територій, яка забезпечує військову, гуманітарну та евакуаційну логістику.

У залізничній галузі пріоритетами стануть реформа системи фінансування, оновлення рухомого складу та подальша інтеграція з європейською залізничною мережею. Передбачено

розширення електрифікації західного залізничного напрямку та розбудову евроколії до кордону з країнами ЄС.

У морській галузі ключовими завданнями залишаються стабільна робота портів Великої Одеси та Дунайського регіону, цифровізація портових процесів і скорочення простою суден. Окремий напрям – залучення приватного капіталу через механізм публічно-приватного партнерства. Зокрема, очікується залучення до 300 млн євро інвестицій у морський торговельний порт «Чорноморськ».

Також Міністерство працюватиме над забезпеченням усіх необхідних умов для готовності до відкриття повітряного простору України, щойно це дозволить безпекова ситуація.

Окремим напрямом стане створення нової інституційної архітектури транспортної галузі. Планується розробити та внести до Верховної Ради законопроекти щодо створення Національного бюро розслідування аварійних подій на транспорті та Національної комісії, що здійснюватиме державне регулювання у сфері транспорту.

3. Поштові послуги за стандартами ЄС

Третя ціль – розвиток сучасного ринку поштових послуг та його інтеграція до європейського простору.

До 2027 року планується привести українське законодавство та стандарти у сфері поштового зв'язку у відповідність до вимог ЄС. Окремий акцент – впровадження комплексу безпекових заходів під час пересилання поштових відправлень та забезпечення доступності соціально важливих поштових сервісів.

4. Стійке ЖКГ та захищена критична інфраструктура

Ще один ключовий напрям роботи – забезпечення стійкості житлово-комунального господарства та критичної інфраструктури в умовах війни.

Міністерство координуватиме виконання Комплексних планів стійкості регіонів та окремих міст, а також підготовку об'єктів ЖКГ і паливно-енергетичного комплексу до проходження осінньо-зимового періоду 2026/27 року.

Пріоритетами також є захист критичної інфраструктури, удосконалення державного контролю та тарифоутворення у сфері ЖКГ і формування стабільної фінансової моделі ринку комунальних послуг.

Мета – не лише підготувати інфраструктуру до наступної зими, а системно підвищувати її здатність працювати під час атак та інших кризових ситуацій.

5. Близько 2 млрд євро міжнародного фінансування для відновлення

П'ята операційна ціль – залучення міжнародної фінансової, технічної та політичної підтримки для відновлення і розвитку України.

У 2026–2027 роках Міністерство планує залучити близько 2 млрд євро фінансування міжнародних фінансових організацій та міжнародної технічної допомоги для реалізації проєктів у транспортній, комунальній та інших інфраструктурних сферах.

Паралельно триватиме робота над формуванням міжнародної коаліції відновлення, реалізацією пріоритетних інвестиційних проєктів та реформами у транспорті й житлово-комунальному господарстві.

Важливою складовою цього напрямку є євроінтеграція – приведення українського законодавства у сфері інфраструктури та транспорту у відповідність до права Європейського Союзу.

Таким чином, п'ять операційних цілей формують єдину логіку роботи Міністерства на 2026–2027 роки: від стійкості та відновлення під час війни – до модернізації інфраструктури, залучення інвестицій та повноцінної інтеграції України в європейський транспортний та економічний простір. (<https://mininfra.gov.ua/news/vidbudova-bezpechna-lohistyka-ta-intehratsiia-do-ies-iaki-priorytety-mininfrastruktury-peredbachaie-plan-dii-uriadu>). – 2026. – 18.08).

Екологічні норми

Критика законопроекту про мисливське господарство зосереджена на ризиках для біорізноманіття, наукового контролю та виконання Україною природоохоронних зобов'язань ЄС.

Матеріал на сайті «ЕСПРЕСО»

Автор: Олена Будько.

Ризики для природи та євроінтеграції: природоохоронці закликали не підтримувати законопроект про мисливське господарство

За оцінкою експертів WWF-Україна, законопроект № 15431 «Про мисливське господарство, полювання та стале використання мисливських тварин» не може бути підтриманий у чинній редакції. Природоохоронці наполягають, що ініціатори мають відкликати цей документ

Про це зазначили в WWF-Україна.

«Запропонований документ містить природоохоронні, правові та концептуальні ризики, послаблює роль незалежної наукової оцінки та не гарантує достатньої відповідності природоохоронним зобов'язанням України і законодавству ЄС. Подальше оновлення українського законодавства у сфері мисливства має спиратися на наукові дані, пріоритет збереження дикої природи та відкритий діалог із усіма заінтересованими сторонами», – наголосили природоохоронці.

Всесвітній фонд природи WWF-Україна проаналізував положення законопроекту № 15431 від 20.07.2026 «Про мисливське господарство, полювання та стале використання мисливських тварин» у контексті збереження біорізноманіття, а також виконання євроінтеграційних зобов'язань України.

Експерти зауважують, що українське законодавство у сфері мисливського господарства потребує оновлення. Зокрема, необхідними є посилення державного контролю, запровадження дієвих механізмів протидії браконьєрству, прозорого та науково обґрунтованого обліку диких тварин, незалежний моніторинг стану популяцій та наближення національного законодавства до природоохоронного асquis ЄС.

Проте законопроект № 15431 у нинішній редакції не лише не вирішує наявних проблем у сфері мисливського господарства, а й може створити нові ризики для охорони дикої природи та збереження біорізноманіття.

За оцінкою фахівців WWF-Україна, документ містить системні природоохоронні, правові та концептуальні ризики. Зокрема, він:

- не забезпечує належного захисту рідкісних, зникаючих і міжнародно охоронюваних видів, а також передбачає включення до переліку мисливських тварин видів, занесених до Червоної книги України;
- створює ризик нівелювання сезону тиші й охорони тварин у періоди розмноження;
- передбачає включення до переліку знарядь полювання негуманних, невибіркових і високотехнологічних засобів;
- недостатньо залучає незалежні профільні наукові установи;
- створює ризик конфлікту інтересів у системі планування обсягів добування мисливських тварин;
- перекладає на державний бюджет можливі наслідки неналежного ведення мисливського господарства;
- не передбачає достатніх гарантій для територій природно-заповідного фонду, Смарагдової мережі та майбутньої мережі Natura 2000;

- не може бути обґрунтовано представлений як комплексна гармонізація з природоохоронним законодавством Європейського Союзу;
- містить недостатньо чіткі, суперечливі та юридично невизначені поняття, що можуть призвести до довільного тлумачення і зловживань.

Принциповою проблемою є підхід, за якого дику фауну розглядають передусім як ресурс для використання. Він не враховує цінності диких тварин як невід'ємної частини природних екосистем. Тим часом регулювання мисливства має опиратися не лише на господарські інтереси, а й потребу збереження біорізноманіття, стійкості екосистем, міжнародних зобов'язань України та суспільних цінностей.

«Необхідність ставити збереження дикої природи в основу рішень у сфері мисливства є особливо актуальною сьогодні, коли українське довкілля зазнає значного тиску через війну, втрату й фрагментацію оселищ і вплив кліматичних змін. За таких умов розширення обсягів, строків або способів добування диких тварин є неприпустимим без належного наукового обґрунтування, актуальних даних про стан відповідних популяцій, оцінки можливого впливу такого добування на їх природоохоронний статус і стан екосистем, а також без відкритого суспільного діалогу», – наголосили експерти.

Вони додали, що необхідні зміни у сфері мисливського господарства можуть бути реалізовані через комплексний перегляд чинного Закону України «Про мисливське господарство та полювання». І наголосили, що цей процес має відбуватися відкрито та передбачати залучення науковців, природоохоронних організацій, органів державної влади, громадськості та інших зацікавлених сторін, а також ґрунтуватися на наукових даних та пріоритеті збереження біорізноманіття та дикої природи. (<https://espresso.tv/suspilstvo-riziki-dlya-prirodi-ta-evrointegratsii-prirodookhorontsi-zaklikali-ne-pidtrimuvati-zakonoproekt-pro-mislivske-gospodarstvo>). – 2026. – 22.08).

ПОЛІТИЧНИЙ РІВЕНЬ УПРАВЛІННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЄЮ

Українським громадам варто активніше використовувати механізми Комітету регіонів ЄС і постійну присутність у Брюсселі як інструмент видимості, партнерств та участі у відбудові.

Матеріал на сайті «Європейська правда»

Автор: Саодат Усмонова, експертка з інституційного розвитку та європейської інтеграції громад

Нема в Брюсселі – нема взагалі: чому робота в Комітеті регіонів ЄС важлива для українських громад

Сильні регіони – сильна Європа. Саме цей відомий принцип відображає сенс Комітету регіонів Європейського Союзу. Консультативного органу, роль якого полягає в тому, щоб позиція місцевого самоврядування впливала на ухвалення рішень ключовими інституціями ЄС.

Можливості Комітету регіонів вже можуть використовувати українці.

Зокрема, Комітет пропонує українським містам, регіонам та їхнім асоціаціям простір для організації роботи їхніх представництв.

До речі, коли я розповідаю про цю можливість, багато посадовців та консультантів дивуються: невже таке можливо? Я навіть звернулася з листом до секретаріату Комітету, щоб отримати підтвердження: процедура є і працює. Для отримання доступу необхідно лише написати листа до

президента Комітету регіонів з проханням надати приміщення та вказати контакти представника громади.

Тож фактом є те, що в Україні про Комітет регіонів або його механізм представництв міст і регіонів чули мало.

Відповідно, мало цей інструмент використовують.

Загалом офіційних організацій, які так чи інакше працюють з українськими громадами і відбудовою, в Брюсселі багато.

Крім донорів, це Європейський альянс міст і регіонів для відновлення України (European Alliance of Cities and Regions for the Reconstruction of Ukraine), Робоча група Комітету регіонів по Україні (CoR Working Group on Ukraine), Спільний консультативний комітет (Joint Consultative Committee).

Але, знову ж таки, широкого попиту в української сторони вони не мають.

Чому Комітет регіонів важливий для українців

З мого спілкування в Києві можна дійти висновку, що причиною є невіра в те, що участь у заходах та робочих процесах брюссельських структур щось змінить. І особливо критикують, хоч як дивно, Комітет регіонів ЄС.

І тут я пропоную подивитися на ці питання більш предметно та системно.

Комітет регіонів – це справді консультативний орган. Він не приймає законів, його висновки не є обов’язковими для інституцій, які ухвалюють рішення в ЄС.

Навіть для якихось регіонів Євросоюзу Комітет справді може бути не найважливішим органом. Однак тут важливо розуміти, що мають європейські громади з того, чого немає в українських.

У європейських регіонів, наприклад німецької Баварії чи італійської Тоскани, може бути власне представництво в Брюсселі з постійним персоналом. Можуть бути депутати Європарламенту з розташованого в регіоні округу. Є прямі робочі контакти з галузевими генеральними директорами Єврокомісії. Є національний уряд, який відстоює регіональні інтереси у Раді ЄС.

Комітет регіонів для таких громад – це один канал впливу з кількох. Українські ж громади не мають жодного пункту з наведеного вище переліку.

Навіть членства у тому самому Комітеті регіонів, бо Україна не є членом ЄС – але може брати участь у роботі спеціально створених робочих груп при ньому.

Важливо також, що Комітет готує оцінки та рекомендації щодо участі громад у відбудові України та інтеграції до ЄС, а також веде діалог щодо програми підтримки Ukraine Facility.

Участь нічого не гарантує, але про дещо свідчить

Звичайно, сама присутність у будь-якій структурі не дає результату автоматично.

І це якраз одна з причин, чому українська сторона не квапиться відкривати свої представництва у Брюсселі, займати місця у створених робочих групах та дорадчих органах.

Однак важливо розуміти певні речі.

Європейські політики – дуже системні. Донори радше співпрацюють з тими громадами, де побудовано команду менеджерів, є прозорі процедури, налагоджені механізми врядування. А офіс громади, представництво в дорадчих органах ЄС, підготовка проєктів та пропозицій дають видимість там, де формуються позиції по Україні.

Далі все залежить від того, хто як цією можливістю користується і кому що є показати.

Коли я готувалась якось до чергової поїздки до Брюсселя, то з’ясовувала, які українські представництва там зареєстровані. Їх виявилось дуже мало. І знайти інформацію про них нелегко – знадобилося чимало часу. Зокрема, й на пошук контактів, бо здебільшого на сайтах були вказані лише електронні адреси.

Я написала усім, що хотіла би зустрітися як практик з практиками та поговорити про те, як влаштована їхня робота. Частина не відповіла на електронні листи. Чи працюють ті електронки взагалі – хтозна...

А ось ті, чий контакт були «живими» та з іменами – відповіли, і працюють активно. Показово, що вони виявилися представниками міст, які найбільше залучають міжнародну допомогу і в яких відкриваються офіси міжнародних організацій.

Тому присутність у Брюсселі – не причина, а один з показників успіху. А саме – свідчення того, що громада веде планомірну роботу за міжнародним та проектними напрямками, має команду, здатну вести євроінтеграційні процеси, будувати зв'язки, обговорювати проекти – а потім їх реалізовувати.

Тобто це показник кадрової спроможності та зацікавленості громади.

Крім того, такі офіси здебільшого утримує не бюджет громади, а грантові програми або бізнес, який погодився вкластися в присутність свого міста (і, можливо, себе) в Європі. Це також показник уміння міського голови створювати партнерські стосунки з бізнесом в інтересах громади. Бо залучення інвесторів – це теж одне із завдань представництва.

Зараз, звичайно, інтерес до проектів в Україні з боку європейських компаній трохи відкладений – але він є. І коли дозволить безпекова ситуація, інвестор насамперед звернеться до громади, з представником якої вже спілкувався та бачив його системну роботу.

Незалежно від того, наскільки сильним є Комітет регіонів або інший дорадчий орган, по суті, для українських громад це – офіційно закріплена точка входу. Європейці дуже люблять чіткі механізми. І якщо такий існує, а тебе в ньому немає – то тебе немає взагалі.

Тому я все частіше чую в брюссельських розмовах назви одних і тих самих громад. Інші, зокрема великі й прифронтові, залишаються сірою плямою на європейській мапі уявлень про Україну.

Три підходи голів громад

За п'ятнадцять років роботи з громадами я бачила три способи, якими голови громад працюють із зовнішніми можливостями. Цей поділ не залежить ні від якості людей, ні від розміру громади. Він тримається на робочих звичках.

Обережний тип. Працює за інструкцією і чекає на рішення згори. Зовнішній канал для нього – передусім ризик: нові зобов'язання, іноземні процедури, в яких треба розібратися. Він поїде на Захід, якщо скажуть, виконає щось, якщо це буде потрібно.

Прагматичний. Рахує вигоду. Поїде туди, де видно результат (конкретна програма, конкретний партнер, конкретні кошти). Консультативний майданчик без прямого фінансування здається йому витратою часу.

І це раціональна позиція – поки очільник не побачить, як позиція його громади вплинула на формування політики фінансової програми або як контакт перетворюється на участь у конкретній програмі чи створення інвестиційного проекту. «Гроші спершу», – кажуть мені представники такого типу керівників, і я їх розумію. З одного боку, в громади не вирішені актуальні проблеми, а з іншого – незрозуміло, коли буде результат та який саме. Тож витратити ресурс не поспішаєш.

Власний проєкт. А ось ці керівники ведуть розвиток громади, пошук партнерств, інвесторів як власну справу. Використовують будь-який канал, до якого дотягнуться, бо вірять у перспективу такої роботи. Бачать, що налагоджувати зв'язки, вивчати роботу механізмів ухвалення рішень сьогодні перспективно, навіть якщо не є обов'язком.

Такий голова знає імена в європейських мережах, бере участь у заходах.

Він якраз і розуміє значення системної роботи – і якщо почав таку діяльність кілька років тому, то його громада вже бачить позитивні результати. Щоправда, тут є ризик: якщо усе тримається на голові особисто, то й зникнути може разом із ним.

Якщо говорити про участь у роботі європейських органів або відкриття представництва, то плюси від цього для кожного з типів керівників такі.

Для «обережного» – це легітимація. Участь в офіційному органі за офіційними процедурами. Мінімум власної ініціативи, яку такий тип керівника не дуже любить. Проте якщо зробити це зараз, можна бути одним з перших.

«Прагматичному» представництво надасть доступ до перевіреної інформації щодо грантових та інших можливостей. Громада заявляє про себе – до неї приходять партнери.

Голові з «власним проектом» він дасть те, чого йому бракує найбільше: інституційну форму для зв'язків, які поки що тримаються на його імені.

І ось тут я хочу перейти до наступного.

Відрадження не замінюють постійної присутності

Заходів багато, фізично на всіх не побуваєш – кинути роботу в громаді не можна.

Тому постійне представництво дає те, чого не дасть жодна поїздка: горизонтальні зв'язки з людьми, які готують рішення, а не лише з тими, хто їх підписує. Розуміння процедур, термінів і того, на якому етапі позицію ще можна змінити.

Це, знову ж, питання команди.

Голова або навіть його заступник не може бути виконавцем в усьому одночасно: євроінтеграція, ВПО, комунальне господарство, екологія, залучення інвестицій. Короля робить пошт, голову громади – команда.

На євроінтеграційний напрямок голови найчастіше призначають відповідних фахівців радниками. І в цьому є сенс.

Щодо представництв у Брюсселі є відчуття, що громади не виявлятимуть ініціативи без рекомендацій міністерства. Ймовірно, така рекомендація або делегування повноважень – відкривати представництва – колись буде видана, і тоді представництва відкриють усі разом.

Але потенційні партнери запам'ятають при цьому не тисячу формальних представництв, а тих, хто працював предметно до того, як це стало рекомендацією.

Крок до виходу на міжнародний рівень

В Україні також поступово розробляють базу для міжміської міжнародної співпраці. Кабінет міністрів затвердив Положення про Міністерство у справах громад, територій та внутрішньо переміщених осіб. Там можна побачити новий вектор – співпрацю українських громад з громадами інших країн.

Також варто відзначити закріплену за міністерством координацію та підготовку до роботи органів місцевого самоврядування, обласних адміністрацій і центральних органів влади зі структурними фондами ЄС.

Європейська сторона давно бачила суб'єктом діалогу виборні органи самоврядування – тепер і українська взялася готувати громади до цього і винесла це в окремий напрямок роботи державного органу.

Партнерство міст вже не є лише справою доброї волі мерів.

І тепер теоретично у перспективі територіальна співпраця перестає бути додатковим ефектом від реалізації донорських програм, а може стати системним треком держави.

Від себе додам, що цей підхід територіальної співпраці має працювати не лише із закордонними громадами.

В Україні є також велике поле для обміну досвідом, громади зі своїми історіями успіху. Успішні українські очільники громад про це знають і активно використовують. Громада, яка не вивчає досвід сусідньої, її способи вирішувати проблеми мешканців та її історії успіху, навряд чи вестиме партнерство з польським або німецьким муніципалітетом – де вимоги жорсткіші, мова чужа, а терміни не рухають під українські обставини.

Що робить міську дипломатію продуктивною

Перше – це стратегія. Аналіз слабких та сильних сторін громади, потреб, наявних та потенційних партнерів. Треба поставити досяжні цілі. Розробити план власних заходів або участі у наявних. Як сказано вище, механізм існує, він відомий (принаймні, тим, хто прочитав хоча б цей текст) – але успіх залежить від того, як його використовуватимуть.

Друге – брати участь в обговореннях політик та рішень.

Ваша позиція щодо актуальних питань теж має бути написана до поїздки, а не сформульована вже в залі. Європейська сторона працює з документами, і той, хто привозить свою пропозицію або аналітику, сприймається як партнер, з яким можна результативно працювати.

Якщо швидко окреслити інші завдання, то це: ставити запитання, вивчати досвід міст, дотичний до вашого, знайомитися з рішеннями для громад. Знайомити бізнес вашої громади з іноземним. Вивчати можливості. Обмінюватися ідеями. Працювати з діаспорою з вашого міста. Напрацьовувати робочі контакти, які згодом стануть проектами для громади. Напрацьовувати «портфоліо» для донорів та європейських політиків, щоб ваша громада не була сірим місцем на уявній карті України.

Третє – це наступність. Представник, який змінюється щоразу, не встигає стати впізнаваним. У консультативних органах вага накопичується роками присутності. Саме тому там виграють не найбільші громади, а ті, хто планомірно працює. Бо жодна робота не може триматися на одній людині. Потрібна робоча система.

Довідково

Органи ЄС працюватимуть так чи інакше, незалежно від того, як ми оцінюємо їхню ефективність або впливовість.

Громади, які хочуть потрапити в поле зору, мають заявити про себе до того, як їх почнуть кудись включати або «спонукатимуть» згори. Бо це не про участь у консультативному органі, а про розуміння і доступ до процесів. І це матиме значення незалежно від того, є впливовіші за Комітет регіонів органи чи немає. (<https://www.eurointegration.com.ua/experts/2026/08/25/7244054/>). – 2026. – 25.08).

Фокус-групи з громадами виявили потребу в практичних інструментах, обміні досвідом і адаптації практик ЄС до умов місцевого самоврядування в Україні.

Матеріал на сайті «Коаліція Реанімаційний Пакет Реформ»

Від європейського досвіду до українських рішень: що потрібно громадам для підготовки до членства в ЄС

Європейські практики не можна просто скопіювати – їх потрібно адаптувати до українських реалій. А найкраще ці реалії знають самі громади.

14, 20, 21 та 26 серпня Команда Коаліції РПР та European HUB провела фокус-групи з представниками органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій, експертного й академічного середовища.

Говорили про готовність громад до майбутнього членства України в ЄС, їхні практичні потреби та європейські демократичні інструменти, які можуть ефективно працювати в Україні.

Серед основних викликів учасники назвали:

- відтік населення, особливо з прифронтових громад
- безпекові ризики, через які неможливо гарантувати безпечне проведення громадських слухань та інших заходів за особистої участі громадян
- нестачу коштів для співфінансування проєктів
- необхідність постійно вирішувати нагальні проблеми замість системної роботи над розвитком громад
- брак практичних знань та інструментів для підготовки й реалізації проєктів

Громадам потрібні не лише теоретичні матеріали, а насамперед практичні тренінги, покрокові алгоритми, шаблони документів, чек-листи та приклади рішень, які можна адаптувати до конкретних умов.

Окремо учасники наголосили на потребі у постійних майданчиках, де українські громади могли б регулярно обмінюватися досвідом між собою. Адже багато з них уже мають успішні практики та діляться ними з іноземними партнерами – час посилювати такий обмін і всередині України.

Ще один важливий пріоритет – залучення студентів і молоді до навчальних програм та стажувань у громадах із можливістю подальшого працевлаштування.

Результати фокус-груп стануть основою для практичного посібника для органів місцевого самоврядування, який поєднає релевантний європейський досвід з українськими рішеннями та реальними потребами громад.

Проект «Together4Communities: Консолідація європейського досвіду для України» реалізується Коаліцією «Реанімаційний Пакет Реформ» у межах проекту «Фенікс: Сила спільнот», що виконується Фонд Східна Європа за підтримки Європейського Союзу. (<https://rpr.org.ua/news/vid-ievropeyskoho-dosvidu-do-ukrainskykh-rishen-shcho-potribno-hromadam-dlia-pidhotovky-dochlenstva-v-yes/>). – 2026. – 03.08).

ЗАРУБІЖНІ ЗМІ ПРО ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

FT: В ЄС назвали головну причину затримки вступу України

Матеріал на сайті «LIGA.net»

Автор: Юлія Кузьменко, редакторка новин LIGA.net.

FT: Повільна євроінтеграція України пов'язана з корупцією

Не до кінця поборена в Україні корупція стала каменем спотикання на шляху Києва в Європейський Союз. Про це для видання Financial Times розповіли неназвані високопосадовці ЄС.

Країни-члени ЄС хочуть, щоб Україна приєдналась до Євросоюзу, адже це питання безпеки – Збройні Сили України навчені на реальній війні. Водночас суперечністю і дилемою досі є корупція.

«Не можна прийняти до ЄС країну з 40-мільйонним населенням, яка посідає 104-те місце у світовому рейтингу корупції. Це зробило б весь проєкт посміховиськом. Але й не можна залишити їх напризволяще. Усім очевидно, що Україні знадобиться щось від нас, щоб [довге очікування на повноправне членство] було легше пережити», – сказав FT один з дипломатів Євросоюзу.

Щоб вступити в ЄС, Україна має узгодити своє законодавство з європейським, а ще вона стане конкурентом у галузі сільського господарства, що не подобається деяким членам ЄС. Раніше старший науковий співробітник аналітичного центру CEPIS Майкл Емерсон розповідав, що найбільшою перешкодою для України буде не те, скільки законів ухвалив український парламент, а те, чи працюють ці закони в реальному житті.

Інший високопоставлений чиновник ЄС, який бере участь у переговорах з Києвом, пояснив, що раніше озвучувана мета вступу до 1 січня 2027 року була «криком про допомогу» і президент Володимир Зеленський розумів, що це неможливо. Але йому потрібен був однозначний сигнал як для Брюсселя, так і до українців, що потрібно змінювати підходи вступу до ЄС.

Блок не приймав нових членів уже 13 років.

Єврокомісарка з питань розширення Марта Кос у розмові з Financial Times сказала, що прийняття нових держав у Євросоюз – це не лише спосіб для країн-кандидатів наздогнати ЄС, а й політика безпеки для самого союзу. (<https://news.liga.net/ua/politics/news/ft-povilna-ievrointehratsiia-ukrainy-poviazana-z-koruptsiieiu>). – 2026. – 07.08).

НАУКОВИЙ ПОГЛЯД

Анотований бібліографічний список наукових статей, присвячених проблемам судочинства і правосуддя в контексті євроінтеграції (2025 р.)

Андрушко, І. П., Поліщук, О. А., & Коломієць, Ю. М. (2025). **Вплив судової практики Європейського суду з прав людини на реформу правосуддя в Україні**. Академічні візії, (49). URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2360>

Анотація: Актуальність теми зумовлена необхідністю підвищення ефективності правозастосування, забезпечення верховенства права та зміцнення незалежності судової влади, що є основними умовами інтеграції України до Європейського Союзу. Метою дослідження є визначення основних напрямів і наслідків впливу практики ЄСПЛ на судову реформу в Україні, а також виявлення проблем, що виникають під час імплементації рішень Суду в національну правову систему. Методи дослідження ґрунтуються на поєднанні системного, порівняльно-правового, історико-правового та аналітичного підходів, що забезпечує комплексне дослідження еволюції правосуддя в Україні, глибинний аналіз особливостей застосування рішень ЄСПЛ судами національної юрисдикції та визначення їхнього впливу на вдосконалення процесуальних норм. Результати дослідження засвідчили, що прецедентна практика ЄСПЛ стала важливим чинником формування сучасної судової системи України. Вона сприяла комплексній трансформації української судової системи, що виявилось в розвитку інституту судової незалежності, надійному забезпеченні права на справедливий суд, а також у посиленні гарантій прав людини в кримінальному, цивільному та адміністративному судочинстві. Водночас виявлено низку проблем, зокрема невиконання рішень Суду, недостатню правову культуру суддів і відсутність дієвих механізмів моніторингу імплементації стандартів ЄСПЛ. У висновках обґрунтовано, що системне впровадження стандартів ЄСПЛ є передумовою для формування в Україні демократичної, справедливої та людиноцентричної системи правосуддя, заснованої на принципах верховенства права, доступності й прозорості судових процедур. Розвиток правової держави потребує подальшого вдосконалення законодавства, підвищення кваліфікації суддів і посилення ролі Конституційного та Верховного Судів України в забезпеченні відповідності судової практики європейським стандартам.

Скоромний, Я. І. (2025). **Конституційна вивіреність судоустрою України як гарантія правової стабільності в умовах воєнного стану**. Право та науки, 4(50). DOI: <https://doi.org/10.66556/2522-4549.50.skoromnyi-y1>

Анотація: У статті досліджено, як конституційна вивіреність судоустрою України забезпечує правову стабільність у умовах воєнного стану. На основі доктринального аналізу Конституції (зокрема принципів поділу влади, верховенства права, заборони надзвичайних судів, гарантій незалежності суддів) у поєднанні з порівняльним та емпіричним підходами (офіційні звіти, судова практика, дані про функціонування судів під час війни) показано, що саме чітка конституційна архітектура стала запобіжником правового хаосу. Окреслено механізми адаптації системи правосуддя до війни: зміна територіальної підсудності для збереження доступу до суду; підтримання безперервності проваджень попри матеріальні втрати та блекаути; опрацювання «воєнного масиву» кримінальних справ і застосування нових підходів до юрисдикційної відповідальності держави-агресора. Проаналізовано інституційні трансформації, прискорені євроінтеграційним курсом: перезапуск ВРП і ВККС із зовнішнім елементом доброчесності, відновлення дисциплінарної юстиції, конкурсні процедури добору суддів КСУ, ліквідація

ОАСК, цифровізаційні кроки. Водночас ідентифіковано ключові ризики, що загрожують стабільності: кадровий дефіцит, нерівномірне навантаження, уразливість інфраструктури та неповна зрілість е-правосуддя. Зроблено висновок, що конституційно визначена модель судової влади продемонструвала стійкість і здатність до керованої адаптації, проте потребує подальшого інституційного зміцнення: оперативного заповнення вакансій за прозорими процедурами, ресурсного відновлення судів, поглиблення цифрових рішень і безумовного захисту незалежності суддів. Це є необхідною передумовою для довготривалої правової стабільності та поступу України до стандартів ЄС.

Мельниченко, Б., & Шардакова, А. (2025). **Судова реформа як елемент євроінтеграції: порівняльний аналіз Хорватії та України**. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: “Юридичні науки”, (3(47)), 186–192. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2025.47.185>

Анотація: Стаття присвячена аналізу судової реформи в Хорватії та можливості застосування її досвіду для України у контексті забезпечення незалежності судової влади, підвищення ефективності судочинства та боротьби з корупцією. Досліджено основні етапи реформування судової системи Хорватії, зокрема впровадження прозорих процедур добору суддів, створення антикорупційної інфраструктури та адаптацію судових процесів до європейських стандартів. Особливу увагу присвячено заходам, спрямованим на підвищення рівня довіри громадян до судової влади, посиленню механізмів контролю за діяльністю суддів та забезпеченню їхньої незалежності. Розглянуто основні виклики, з якими зіткнулася Хорватія на шляху до європейської інтеграції, зокрема політичний вплив на судову систему, кадрові проблеми та потребу посилення підзвітності суддів. Проведено порівняльний аналіз реформ у Хорватії та Україні, визначено спільні та відмінні риси їхніх правових систем. Окремо проаналізовано роль антикорупційних органів, таких як USKOK у Хорватії, та їхній вплив на зниження рівня судової корупції. Висвітлено вплив судової реформи на процес європейської інтеграції та виконання критеріїв верховенства права, визначених Європейським Союзом. Зроблено висновок про те, що досвід Хорватії може бути цінним для України, однак його імплементація потребує адаптації до національного правового середовища. Визначено низку рекомендацій щодо подальшого реформування української судової системи, зокрема вдосконалення процесу відбору суддів, посилення незалежності судових органів та покращення механізмів громадського контролю. Окреслено перспективи впровадження нових правових механізмів, що сприятимуть зміцненню довіри до судової влади в Україні.

Лучка, А. Ю. (2025). **Незалежність судової влади як основоположний принцип правової держави: український контекст європейської інтеграції**. Наукові записки. Серія: Право, (19), 295–299. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2025-19-295-299>

Анотація: Дослідження спрямоване на комплексний аналіз конституційно-правових механізмів забезпечення незалежності судової влади в Україні крізь призму європейських стандартів та визначення ключових перешкод на шляху їх ефективної імплементації в національну правову систему.

Актуальність дослідження зумовлена триваючими процесами судової реформи та євроінтеграційними прагненнями держави, що вимагають приведення вітчизняної моделі судоустрою у відповідність із принципами верховенства права та демократичного врядування. [...].

Гайченко, А. (2025). **Сфера експертного забезпечення правосуддя в умовах європейської інтеграції**. Судова експертиза, (1), 7–12. DOI: <https://doi.org/10.32782/forensic.science.2025.1.1>

Анотація: У цій статті детально розглядається процес реалізації євроінтеграційних завдань у сфері експертного забезпечення правосуддя. Серед ключових аспектів, що досліджуються

у статті, – процес приведення законодавства у сфері експертного забезпечення правосуддя до законодавства ЄС (*acquis communautaire*); компетенція Міністерства юстиції України за цим напрямом діяльності та основні досягнення науково-дослідних установ судових експертиз у напрямі імплементації міжнародних стандартів провадження судово-експертної діяльності. Досліджено основні заходи, що здійснюються Департаментом експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України за євроінтеграційним вектором розвитку. У статті акцентується увага на важливості співробітництва, що є своєрідним закликком науково-дослідним установам судових експертиз Міністерства юстиції України співпрацювати з експертними установами іноземних країн. У статті підкреслюється роль судової експертизи як одного із головних напрямів у реалізації євроінтеграційних завдань. У підсумках статті автором пропонуються першочергові кроки для успішного впровадження реформи у сфері експертного забезпечення правосуддя, до яких віднесено: оновлення законодавства та приведення його у відповідність до вимог ЄС; удосконалення організаційних процедур судово-експертної діяльності; активізацію міжнародної співпраці та ін.

Резворович, К. Р., Баськов, В. Б., & Голубєва, В. О. (2025). **Вплив міжнародно-правових зобов'язань на реформування судової системи в Україні.** Український політико-правовий дискурс, (9). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15023065>

Анотація: У статті досліджено міжнародно-правові аспекти реформування судової системи України, зокрема процес адаптації національного законодавства до європейських стандартів та вдосконалення правових механізмів. Актуальність проблематики зумовлена сучасними викликами та євроінтеграційним вектором розвитку України. Метою статті є дослідження впливу деяких міжнародно-правових зобов'язань на реформування судової системи України. [...].

Бедратий, Ю., Халюк, С., & Савка, О. (2025). **Реформа судової системи України: результати та подальші кроки.** Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми, (5). DOI: <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.5.01>

Анотація: Стаття присвячена комплексному аналізу судової реформи в Україні, що є ключовим елементом розбудови правової держави та євроінтеграційних прагнень. Дослідження охоплює засади реформи, етапи її впровадження, сучасний стан, основні проблеми та перспективи розвитку. Засади реформи, такі як незалежність судової влади, прозорість, доброчесність і ефективність, розглядаються як основа для трансформації системи правосуддя. Аналіз програмних документів, зокрема Стратегії розвитку системи правосуддя на 2025–2030 роки, показує стратегічний підхід до реформування, спрямований на гармонізацію з європейськими стандартами. Етапи реформи, від становлення судової системи в 1990-х до масштабних змін після Революції Гідності та поглиблення реформ у 2020–2025 роках, демонструють прогрес, зокрема створення Вищого антикорупційного суду та впровадження електронного судочинства. Водночас сучасний стан реформи затьмарений низькою довірою громадян, що підтверджується соціологічними даними Центру Разумкова (2025), які вказують на лише 14% довіри до судів. Основні проблеми – корупційні ризики, кадрова криза, неефективність судового адміністрування та політичний тиск – систематизовані в таблиці з причинами та шляхами вирішення. Стаття наголошує, що подолання цих викликів потребує не лише інституційних змін, але й активної комунікації з суспільством для відновлення довіри. Перспективи реформи пов'язані з реалізацією Стратегії на 2025–2030 роки, яка передбачає запровадження суду присяжних і цифровізацію. У висновках підкреслюється, що успіх реформи залежить від поєднання законодавчих ініціатив, практичної імплементації та суспільної підтримки, адже судова система є не лише інституцією, а й відображенням справедливості, до якої прагне суспільство.

Єгорова, В., & Славко, А. (2025). **Гарантії суддівської незалежності та безсторонності: міжнародні стандарти та перспективи для України.** Ерліхівський журнал, (14), 26–34. DOI: <https://doi.org/10.32782/ehrlichsjournal-2025-14.04>

Анотація: Статтю присвячено дослідженню стандартів незалежності та неупередженості суду як ключових складових верховенства права в контексті європейської інтеграції України. У фокусі наукового аналізу авторів опинилися механізми забезпечення суддівської незалежності, практичні виклики, з якими стикається судова система України, а також міжнародно-правові стандарти, що мають бути імplementовані в національне правове поле. Автори підкреслюють, що незалежність судової влади є не лише формальною вимогою, закріпленою в Конституції України, а й інституційною гарантією функціонування демократичного правопорядку. Проте, незважаючи на значний прогрес, досягнутий унаслідок судової реформи, на практиці залишаються численні випадки порушення принципу поділу влади. [...] у статті наводиться перелік викликів, з якими стикається судова влада в контексті забезпечення її незалежності. Автори також підкреслюють, що подальша реформа судової влади повинна ґрунтуватися на чітких, об'єктивних і прозорих процедурах призначення й оцінювання суддів, посиленні механізмів захисту від втручання в судову діяльність, а також на поглибленні правової культури в суспільстві.

Лукашевич, С. М. (2025). **Європейські підходи до судового прецеденту і їх вплив на українське правосуддя.** Legal Bulletin, (16), 107–115. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2025-16-B13>

Анотація: Стаття присвячена важливим аспектам розвитку судового прецеденту в Україні, зокрема після набуття незалежності та в контексті європейської інтеграції. Аналізуються ключові підходи до застосування судової практики в системах англосаксонського та континентального права, а також адаптація української правової системи до європейських стандартів. Визначено необхідність адаптації судової практики, враховуючи національні правові реалії та поступове впровадження європейських підходів у правозастосування. Стаття також зосереджена на важливості застосування практики ЄСПЛ та СЄС як джерела права в українських судах для забезпечення справедливості та правової визначеності в судових рішеннях. [...].

Семчук, Ю. І. (2025). **Трансформація функцій прокуратури України в контексті євроінтеграційної парадигми.** Право та науки, 3(49). DOI: <https://doi.org/10.66556/2522-4549.49.semchuk-y>

Анотація: У статті досліджено трансформацію функцій прокуратури України в контексті євроінтеграційної парадигми. Здійснено аналіз нормативної бази Ради Європи, Парламентської Асамблеї, Венеціанської комісії та Консультативної ради європейських прокурорів як методологічного підґрунтя реформування. Визначено, що ключовим вектором трансформації є перехід від широких наглядових повноважень до правозахисної моделі функціонування прокуратури, орієнтованої на захист прав людини, процесуальне керівництво досудовим розслідуванням і підтримання державного обвинувачення на засадах змагальності. Проаналізовано проблему правового статусу прокуратури у системі органів державної влади в контексті рекомендацій європейських інституцій. Обґрунтовано, що на сучасному етапі оптимальною є модель автономного інституту у складі судової влади, що зберігає організаційну самостійність і функціональну незалежність. Висвітлено роль принципів верховенства права, законності, об'єктивності та справедливості як засад діяльності реформованої прокуратури. Показано, що набуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС у 2022 році суттєво прискорило інституційні реформи у сфері прокурорської діяльності. Доведено, що євроінтеграційна трансформація прокуратури є комплексним процесом, який охоплює нормативне реформування, удосконалення кадрової політики, зміцнення гарантій незалежності прокурорів і впровадження механізмів демократичного контролю. Зроблено висновок, що подальший розвиток прокуратури має

відбуватися у напрямі повної гармонізації з європейськими стандартами за збереження балансу між національними правовими традиціями та міжнародними зобов'язаннями.

Сопільник, Л. С. (2025). **Юрисдикційна конкуренція як чинник реформування судової системи України: конституційно-правовий аспект**. Право та науки, 4(50). DOI: <https://doi.org/10.66556/2522-4549.50.sopilnyk-11>

Анотація: У статті проаналізовано юрисдикційну конкуренцію як один із ключових чинників реформування судової системи України у конституційно-правовому вимірі. Показано двоїсту природу явища: конструктивну (змагання за якість правосуддя, що стимулює спеціалізацію судів і вдосконалення процесуальних правил) і деструктивну (конфлікт підсудності, що загрожує праву на доступ до суду). У національному контексті окреслено типові «прикордонні» колізії між цивільною, господарською та адміністративною юрисдикціями, узагальнено підходи Великої Палати Верховного Суду до їх розв'язання та наголошено на обов'язку держави забезпечити ефективний судовий захист навіть за умов нормативної невизначеності. Проаналізовано практику ЄСПЛ щодо порушень ст. 6 Конвенції у справах проти України, що виникали через «перекидання» позовів між юрисдикціями, і зроблено висновок про пріоритет розгляду справи по суті над формалізмом. Показано, як реформи 2016–2017 рр., створення Вищого антикорупційного суду та ліквідація ОАСК із запуском спеціалізованих адмінсудів стали відповідями на виклики юрисдикційної конкуренції, залишаючись у межах конституційної моделі спеціалізації та інстанційності. У міжнародно-порівняльній площині розглянуто феномен *forum shopping* і «ринок юрисдикцій» (зокрема приклад Делаверу), що висвітлює ризики «перегонів донизу» й водночас демонструє потенціал «перегонів угору» через підвищення стандартів правосуддя. Окрема увага приділена впливу воєнного стану та євроінтеграційних умов: збереженню безперервності правосуддя через гнучке перерозподілення територіальної підсудності, посиленню доброчесності суддівського корпусу та діджиталізації процесів як передумові привабливості національної юрисдикції для громадян і бізнесу. [...]

Зарадюк, З. В., & Музичук, К. С. (2025). **Гармонізація українського кримінального процесу з європейськими стандартами доступу до правосуддя в контексті протидії корупції**. Правовий часопис Донбасу, (3), 75–80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2025-92-75-80>

Анотація: У статті досліджено основні проблеми доступу до правосуддя, українську систему кримінального провадження та її основні недоліки; розуміння поняття «доступу до правосуддя». Проаналізовано сучасний стан забезпечення доступу до правосуддя в українському кримінальному провадженні та визначення напрямів його гармонізації з європейськими стандартами, зокрема у сфері протидії корупції. Також на прикладі конкретних справ Європейського суду з прав людини визначені основні стандарти доступу до правосуддя. Автори зазначають, що в процесі євроінтеграції Україна зобов'язана гармонізувати своє законодавство з Копенгагенськими критеріями, які визначають верховенство права як одну з основних умов членства в Європейському Союзі, та в контексті цього виокремлює деякі вимоги ЄС. Також автори дійшли висновку, що гармонізація українського кримінального процесу з європейськими стандартами доступу до правосуддя потребує системного підходу, який охоплює як удосконалення законодавчої бази, так і реформування практики застосування норм права. Та на основі цього виділили основні ключові напрями.

Предместніков, О., & Гапотій, В. (2025). **Реформування інституту адміністративної юстиції: європейський досвід та українські реалії**. Актуальні проблеми правознавства, (2), 194–205. URL: <https://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/14642>

Анотація: У статті досліджується процес реформування інституту адміністративної юстиції в Україні крізь призму європейського досвіду та сучасних українських реалій. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю наукового обґрунтування напрямів реформування

адміністративної юстиції відповідно до європейських стандартів та з урахуванням специфіки функціонування державних інституцій в умовах воєнного стану. Особливу увагу приділено впливу євроінтеграційних процесів на трансформацію судової системи України в контексті отримання статусу кандидата в члени ЄС у 2022 році. [...].

Ладиченко, В. В., & Мозолук-Боднар, Л. М. (2025). **Актуальні проблеми імплементації європейських стандартів у сфері юридичної відповідальності**. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право, (92). DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.1.13>

Анотація: Стаття присвячена дослідженню актуальних проблем імплементації європейських стандартів у сфері юридичної відповідальності в Україні в умовах інтенсивного євроінтеграційного процесу та викликів, пов'язаних із воєнним станом. Обґрунтовується, що попри суттєву гармонізацію законодавства з нормами Європейського Союзу і Ради Європи, практична реалізація ключових принципів – пропорційності покарання, верховенства права, презумпції невинуватості, ефективного судового захисту та заборони нелюдського поводження – залишається непослідовною. На основі аналізу сучасних наукових підходів, рішень Європейського суду з прав людини та рекомендацій Європейської комісії визначено низку системних перешкод: суперечності між нормою і практикою, інституційна нестабільність судової влади, нерівномірність правозастосування, недостатня підготовка фахівців та фрагментарність реформ.

У статті досліджено специфіку імплементації європейських стандартів у кримінальному, адміністративному, цивільному праві. Підкреслюється, що формальне наближення законодавства до права Європейського Союзу має супроводжуватися модернізацією інституцій, зміцненням незалежності суду, удосконаленням антикорупційних механізмів, забезпеченням належних ресурсів та підвищенням правової культури. [...].

Редько, О. М. (2025). **Консультативно-дорадчі органи як інструмент залучення громадськості до формування судової системи України: адміністративно-правовий аспект**. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права, (46), 114–122. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1770>

Анотація: Актуальність дослідження консультативно-дорадчих органів у судовій системі України зумовлена необхідністю реформування правосуддя, відновленням суспільної довіри та інтеграцією механізмів громадського контролю. У контексті євроінтеграції визначення правового статусу та функцій цих інституцій, покликаних забезпечувати доброчесність суддівського корпусу, має стратегічне значення, незважаючи на істотний брак комплексних наукових досліджень. Мета роботи полягає у теоретичному осмисленні інституту (зокрема, ГРД, ГРМЕ, Етичної та Експертної рад), системному визначенні його ролі, функцій та правової природи для вдосконалення статусу. Встановлено, що ці органи є ключовим чинником демократизації судової влади. Їхня природа дуалістична: вони поєднують громадський нагляд та елементи адміністративно-правового регулювання, що впливає на легітимацію правосуддя. Незважаючи на консультативний характер, їхні висновки мають реальний вплив на кадрові рішення. Функції класифікуються на основні (аналітична, превентивна, контрольна) та допоміжні. Виявлено проблеми нечіткості правового статусу та меж повноважень, що потребує системного вдосконалення законодавства для інтеграції інституту в систему суддівського врядування.

Гуменюк, Ю. І. (2025). **До питання про європейські правові стандарти та інституції у регулюванні судоустрою та статусу суддів**. Аналітично-порівняльне правознавство, (4), DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.04.3.54>

Анотація: Стаття присвячена ґрунтовному аналізу європейських правових стандартів у сфері судоустрою та статусу суддів, із фокусом на ключовому принципі незалежності судової влади. Розкривається зміст цього принципу як фундаментальної складової верховенства права та

демократії в європейському правовому просторі. Аналізується нормативна база Європейського Союзу та Ради Європи, яка включає Договір про Європейський Союз, Хартію основоположних прав ЄС, Європейську конвенцію з прав людини, акти Венеційської комісії та інші міжнародно-правові документи, що формують основу європейських стандартів у сфері правосуддя. [...].

Кальник, В. В. (2025). **Адміністративний процес у контексті європейських стандартів правосуддя**. Аналітично-порівняльне правознавство, (1), DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.74>

Анотація: У статті аналізуються тенденції розвитку адміністративного процесу в Україні, акцентовано на критичній необхідності його відповідності до європейських стандартів правосуддя. Детально розглядається вплив Європейської конвенції з прав людини на вітчизняне адміністративне законодавство, існуючі виклики та можливі шляхи їх подолання. Автор звертає увагу на важливість прозорості, справедливості та ефективності в адміністративних процедурах та аналізує ключові засади, які мають бути інтегровані в національну практику. Велика увага приділяється ролі національних судів у забезпеченні дотримання міжнародних стандартів, які є фундаментом для захисту прав і свобод. У статті також висвітлюються актуальні виклики, у розвитку адміністративного процесу в Україні, зокрема, правові прогалини, проблеми з імплементацією європейських стандартів та недоліки у процесуальному законодавстві. Автор аналізує наслідки таких недоліків, що ускладнюють доступ громадян до справедливого та ефективного судочинства. [...].

Бондаренко, Є. (2025). **Імплементація стандартів ЄС щодо доступу до правосуддя для вразливих потерпілих та свідків: виклики та перспективи для України**. Аналітично-порівняльне правознавство, (5), DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.3.48>

Анотація: Стаття присвячена комплексному аналізу імплементації стандартів Європейського Союзу щодо забезпечення доступу до правосуддя для вразливих потерпілих та свідків у контексті європейської інтеграції України. Актуальність теми зумовлена війною та зростанням кількості постраждалих осіб, що потребують правового, психологічного й соціального захисту, а також виконанням Україною своїх міжнародних зобов'язань у сфері прав людини. Теоретичною та нормативною основою дослідження виступає Директива ЄС 2012/29/EU (Victims' Rights Directive), яка запроваджує мінімальні стандарти щодо прав, підтримки та захисту потерпілих від злочинів. Особлива увага приділена її ключовим положенням: праву на доступну інформацію, участь у кримінальному провадженні, спеціальні заходи захисту та відшкодування шкоди. [...].

Задихайло, О. А. (2025). **Міжнародно-правові та європейські стандарти прав людини та їх застосування у національному адміністративному судочинстві**. Збірник наукових праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди «Право», (41). DOI: <https://doi.org/10.34142/23121661.2025.41.09>

Анотація: У статті досліджено проблемні питання інтеграції міжнародно-правових та європейських стандартів прав людини в адміністративне судочинство України в контексті європейської інтеграції та реформування національної правової системи. Запропоновано авторське визначення правових категорій «міжнародні стандарти прав людини» та «європейські стандарти прав людини». Встановлено, що, незважаючи на прогрес у гармонізації норм національного законодавства з міжнародними стандартами, в Україні ще існують проблеми щодо ефективного забезпечення прав людини в адміністративному судочинстві, що зумовлені недостатньою імплементацією міжнародних норм в національне законодавство, низьким рівнем використання практики ЄСПЛ, недосконалістю механізмів захисту прав людини та недостатньою правовою визначеністю судових рішень. Зроблено висновки, щодо необхідності удосконалення чинного законодавства України у сфері захисту прав людини, покращення механізмів імплементації

міжнародних стандартів, а також зміцнення співпраці з міжнародними правозахисними організаціями з метою забезпечення більш ефективного застосування міжнародних стандартів прав людини в адміністративному судочинстві України.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ
/ моніторинг інформаційного поля /

Інформаційно-реферативний бюлетень

№ 8 серпень 2026

Укладачі:

Пестрецова Ольга Олександрівна

Бірюков Максим Вікторович

Іванов Денис Олегович

Відповідальна за випуск: С. Закірова

Комп'ютерна верстка: Н. Крапиви